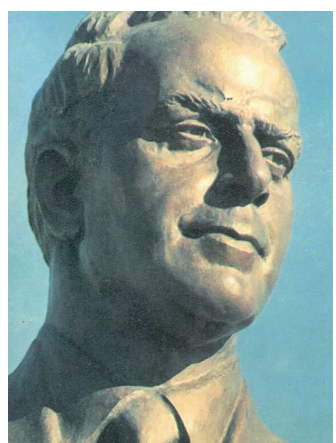

Milli azadlıqdan
şirin nemət yoxdur!

İ. Aliyev

**İlham Əliyev:
Torpaqların minalardan
təmizlənməsi üçün
beynəlxalq ictimaiyyətin
dəstəyi mühüm əhəmiyyət
kəsb edir**

➔ Bax səh. 2

**YENİ
AZƏRBAYCAN**

Azərbaycanın dövlət müstəqilliyi Azərbaycan xalqının milli sərvətidir
Qəzet 1993-cü ilin aprel ayından nəşr olunur. Yeni Azərbaycan Partiyasının orqanı.

31 may
2024-cü il,
cümə
№ 096 (6682)
Qiyməti
60 qapıq

**8 ayda dirçələn
Xocalı**

➔ Bax səh. 2

3-cü konfrans... Ölüm saçan minalara “yox”!

➔ Bax səh. 3

**Türk Dövlətlərinin
yeni iqtisadi
platforması**

➔ Bax səh. 5

**YAP nümayəndə
heyəti ICAPP
Biznes Şurası və
Daimi Komitəsinin
iclaslarında
iştirak edib**

➔ Bax səh. 4

4 ölkənin yaratdığı “yaşıl körpü”...

➔ Bax səh. 5

**Cozef Borrelin
“Peter Stano layihəsi”**

Humanizm Azərbaycanda dövlət siyasətinin mühüm tərkib hissəsidir. Bu siyasətə uyğun olaraq ölkəmizdə davamlı olaraq amnistiya aktları qəbul olunur, eləcə də əfv sərəncamları imzalanır. Mayın 25-də dövlət başçısı tərəfindən 28 May Müstəqillik Günü münasibətilə növbəti əfv sərəncamının imzalanması da humanizm siyasətinin davamıdır. Sayca 70-ci olan bu əfv sərəncamı 154 nəfərə şamil edilib.

Azərbaycan cəmiyyəti dövlətin humanizm addımlarını rəğbətlə qarşılayır. Lakin müəyyən xarici dairələr Azərbaycanda...

➔ Bax səh. 4

**Fransız Polineziyası
müstəqillik yolunda**

Bu gün müstəmləkə ölkələrinin xalqları daha Fransanın yürütdüyü sümürmə və irqçilik siyasətinə dözmək istəmir. Getdikcə daha çox ölkədə “Rədd ol, Fransa” şüarları səsləndirilir və onun hər hansı bir formada mövcudluğuna son qoyulur. Təkcə son vaxtlarda bir neçə keçmiş müstəmləkə ölkəsindən Fransanın hərbi kontingenti çıxarılıb və bu tendensiya onilliklər boyunca Fransanın ağır müstəmləkəçilik siyasətindən əziyyət çəkən əksər ölkələrdə geridönməz prosesə çevrilib. Yelisey Sarayına açıq narazılıq jestləri edən və müstəqillik qazanmağa çalışan belə ölkələrdən biri də Fransız Polineziyasıdır. Arxipelaqlar ölkəsində ağır...

➔ Bax səh. 5

**İranda Prezident
seçkilərinə start verildi...**

İran İslam Respublikasının Prezidenti İbrahim Rəisin helikopter qəzasında həyatını itirməsinin ardından ölkənin ən aktual məsələlərindən biri yeni prezident seçkiləridir. Qeyd edək ki, qanuna görə, İranda 50 gün ərzində yeni prezident seçkiləri keçirilməlidir. İranda növbədənəkar prezident seçkiləri iyunun 28-də keçiriləcək. Elan olunmuş seçki təqviminə əsasən, mayın 30-dan namizədlərin qeydiyyatı prosesinə başlanılıb. Artıq rəsmən İranda prezident seçkilərinə start verilib. Namizədlərin qeydiyyatı 5 gün davam edəcək. Bu müddət başa çatdıqdan sonra Konstitusiyanın Qorunmasına Nəzarət Şurası 5 gün ərzində namizədlərin səlahiyyətini araşdıracaq. İran daxili işlər naziri Əlirza Rəhmani Fəzli bildirib...

➔ Bax səh. 7

Gürcüstan hədəfdə...

Gürcüstanda baş verən son hadisələr səngimək bilmir. Hakim “Gürcü Arzusu-Demokratik Gürcüstan” partiyasının təqdim və parlamentin də qəbul etdiyi “Xarici təsirin şəffaflığı haqqında” qanun layihəsi ətrafında baş verənlər birmənalı qarşılanmır. Sırr deyil ki, bu sənəd rəsmi Tbilisi üçün yeni siyasi mənzərə formalaşdırır. Siyasi ekspertlərin də bildirdiyi kimi, bu qanun Gürcüstanda dövlətin təhlükəsizlik amilinin güclənməsinə, dövlətə qarşı hər hansı bir təhdidin yaranmasına maneə olacaq akt kimi meydana çıxıb. Beləliklə, qanunun qəbulu Gürcüstan dövlətinin mənafeyinə uyğun sayılır. Bəs onda qanunun qəbul edilməsinə qarşı bu “dirənişin” arxasında hansı amillər dayanır?

Diqqət yetirsək, Gürcüstanda etirazlar başlanan gündən Qərbin bu sənədə qarşı “allergik münasibəti” açıq şəkildə...

➔ Bax səh. 7

**Avropa Parlamentində
korupsiya qalmaqalı
davam edir**

➔ Bax səh. 6

**NATO - Rusiya:
qarşıdurmanın
bir addımlığında...**

➔ Bax səh. 6

İlham Əliyev: Torpaqların minalardan təmizlənməsi üçün beynəlxalq ictimaiyyətin dəstəyi mühüm əhəmiyyət kəsb edir

Hörmətli konfrans iştirakçıları!

Sizi "Minaların ətraf mühitə təsirinin azaldılması - Təhlükəsiz və yaşıl gələcək üçün resursların səfərbər olunması" mövzusunda keçirilən beynəlxalq konfransın açılışı münasibətilə salamlayıram.

Bu gün mina və partlamamış hərbi sursatlar hələ də dünyanın bir çox ölkəsində insan təhlükəsizliyini təhdid edən kəskin problemlərdən biridir. Mühəribə bitdikdən on illər sonra belə insanların həyatını təhlükəyə atmaqla yanaşı, minalar sosial-iqtisadi

inkışafa, ətraf mühitə, mədəni irsə, münəfiq şəxslərin sonrakı bərpa və inkişaf təşəbbüslərinə və nəticə etibarilə Dayanıqlı İnkişaf Məqsədlərinə nail olmaq söylərinə ciddi şəkildə mane olur.

Mina partlayışları insanların həyatına təhlükə yaratmaqla və ümumiyyətlə, yaşamaq hüququnu sual altına qoymaqla bərabər ətraf mühitə də böyük ziyan vurur. Belə ki, partlayışlar zamanı yaranan plastik tullantılar ekoloji fəsadlara səbəb olaraq torpaqların strukturuna mənfi təsir göstərir.

Uzun müddət torpağın içində qalan minalar zərərli kimyəvi reaksiyalara gətirib çıxarır. Minalara görə istifadə olunmayan torpaqlar təbii eroziyaya və aşınmaya məruz qalır. Bu baxımdan, bugünkü konfransın Azərbaycanın ev sahibliyi edəcəyi BMT-nin İklim Dəyişmələri üzrə Çərçivə Konvensiyasının Tərəflər Konfransının 29-cu sessiyası - COP29 öncəsi təşkil edilməsi xüsusi önəm daşıyır.

Azərbaycan 30 ilə yaxın davam edən münəfiq və torpaqlarının Ermənistan tərəfindən işğalı nəticəsində ərazilərinin minalarla çirklənməsi probleminə əziyyət çəkir və dünyada minalarla ən çox çirklənmiş ölkələr sırasındadır. Ölkə ərazisinin təxminən 12 faizi ilkin qiymətləndirmələrə görə 1,5 milyon mina və naməlum sayda partlamamış hərbi sursatlarla çirkləndirilib.

Mühəribənin 2020-ci ildə başa çatmasından bu günə qədər əksəriyyəti mülki olan 361 vətəndaşımız mina qurbanı olmuş, onlardan 68-i həlak olmuş, 293-ü isə ağır yaralanmışdır. Ümumilikdə, Ermənistanın Azərbaycana qarşı hərbi təcavüzünün başladığı dövrdən indiyədək 3400-dən çox vətəndaşımız minalardan zərər çəkmişdir, onlardan 358-ni uşaqlar, 38-ni isə qadınlar təşkil edir. Mina qurbanlarının sayının gündən-günə artmasının əsas səbəbləri sırasında Ermənistanın Azərbaycan ərazisində basdırdığı minaların dəqiq xəritələrini təqdim etməkdən imtina etməsi, keçmiş təmas xəttinin arxasında yerləşən yollara, qəbiristanlıqlara, mülki təyinatlı digər obyektlərə tələ xarakterli minalar yerləşdirməsidir. 2020-ci ildən 2023-cü ilə qədər uzunluğu 500 kilometrə qədər olan yeni minalanmış zonalar yaradılmışdır, yenidən Azərbaycan ərazisinə minalar basdırılmışdır. Bunun məsuliyyəti Ermənistanın üzərinə düşür.

Minaların təmizlənməsində üzvləşdirmə çətinliklər, eyni zamanda, yenidənqurma və bərpa işlərinə əngəl yaradır, 800 min keçmiş məcburi köçkünün öz evlərinə qayıtmasına ciddi maneə törədir.

Humanitar miniatemizləmə Azərbaycanın dövlət siyasətinin əsas prioritetlərindən biridir və onun təməli Azərbaycan xalqının Ümmillik Lideri Heydər Əliyevin təşəbbüsü ilə qoyulmuşdur. Hazırda ölkəmizdə

humanitar miniatemizləmə fəaliyyətini həyata keçirən əsas qurum Azərbaycan Respublikasının Minatəmizləmə Agentliyi - ANAMA-dır.

Bu günə qədər aparılan miniatemizləmə prosesi nəticəsində 140 min hektara yaxın sahə 119 min 946 mina və partlamamış hərbi sursatlardan təmizlənilib. Lakin minalanmış ərazilər bundan daha genişdir. Minaları yerləşdirmək asan, onları təmizləmək isə qat-qat çətin və müəssir prosesdir. Azərbaycan bu məqsədlə qısa müddət ərzində bütün gücünü səfərbər edərək dünyada təbii gücünə ən müasir və qabaqcıl texnologiyalardan istifadə edir. Minatəmizləmə sahəsində səmərəliliyin artırılması üçün tərəfimizdən davamlı şəkildə müvafiq işlər görülür və hazırda imkanlarımız əvvəlki illərlə müqayisədə xeyli artmışdır. Azərbaycanda ötən ildən başlayaraq qadın miniatemizləyən qrupları da fəaliyyətə başlamışdır.

Ölkəmiz humanitar miniatemizləmə fəaliyyətini demək olar ki, tam şəkildə öz resursları hesabına həyata keçirir. Minaların humanitar fəsadlarının aradan qaldırılması, torpaqların minalardan təmizlənməsi üçün beynəlxalq ictimaiyyətin adekvat siyasi və praktiki dəstəyi mühüm əhəmiyyət kəsb edir.

Azərbaycan öz mina probleminə paralel olaraq, beynəlxalq ictimaiyyətin diqqətini bu məsələyə cəlb etmək üçün çoxsaylı təşəbbüslərlə çıxış edib. Bildiyiniz kimi, keçən il ölkəmiz humanitar miniatemizləməni 18-ci Milli Dayanıqlı İnkişaf Məqsədi olaraq rəsmən elan etmişdir və bu məsələnin BMT-nin global 18-ci Dayanıqlı İnkişaf Məqsədi kimi qəbul edilməsi istiqamətində tərəfimizdən davamlı iş aparılır. Eyni zamanda, Azərbaycan Qoşulmama Hərəkatı çərçivəsində humanitar miniatemizləmə üzrə xüsusi əlaqə qrupunun yaradılması təşəbbüsü ilə çıxış edib. Qrup ötən ilin sentyabr ayında fəaliyyətə başlamışdır.

Azərbaycanın təşəbbüsü ilə "Silahlı münəfiqə zamanı mədəni sərvətlərin qorunması haqqında" 1954-cü il tarixli Haaqa Konvensiyasına Tərəf Ölkələrin 2023-cü ildə keçirilmiş 15-ci görüşündə "Minaların mədəni irsə təsiri" ilə bağlı qətnamə qəbul edilmişdir. Azərbaycan tərəfi bu mühüm

"Minaların ətraf mühitə təsirinin azaldılması - Təhlükəsiz və yaşıl gələcək üçün resursların səfərbər olunması" mövzusunda beynəlxalq konfransın iştirakçılarına

qətnamənin davamı olaraq cari ilin may ayında Ağdamda "Minaların və partlamamış hərbi sursatların mədəni mülkiyyətə təsiri" mövzusunda xüsusi konfrans təşkil etmişdir.

Ölkəmiz son üç ildə BMT ilə birlikdə mina mövzusunda həsr edilmiş bir sıra beynəlxalq konfranslar keçirmişdir. Bu tədbirlər minaya qarşı fəaliyyət məsələlərinə dair əsas müzakirə platformaları olmaqla yanaşı, müasir dövrdə bəşəriyyəti narahat edən bu vacib problemə diqqətin artırılmasına xidmət edir. Hazırda Azərbaycan BMT ilə birlikdə mina fəaliyyətinin tədrişi üçün "Müəmməllik Mərkəzi"nin yaradılması istiqamətində iş aparır. Konfrans çərçivəsində ANAMA və BMT-nin İnkişaf Proqramı arasında niyyət sənədi imzalanacaqdır. Bu əlamətdar hadisə Azərbaycanın bu sahədə öz təcrübəsini oxşar problemlərlə üzləşən digər ölkələrə bölüşməsinə də kömək edəcəkdir.

Bugünkü tədbir Azərbaycanın müasir dövrün çağırışlarından olan mina ilə mübarizə əzmini nümayiş etdirir. İnanıram ki, konfrans mina probleminin, onun törətdiyi bütün, o cümlədən ekoloji fəsadların aradan qaldırılması imkanlarının müzakirəsinə, habelə mina fəaliyyəti sahəsində qabaqcıl təcrübə mübadiləsinə töhfə verəcəkdir.

Sizə ən xoş arzularımı yetirir, konfrans işinə uğurlar diləyirəm.

İlham Əliyev,
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

8 ayda dirçələn Xocalı

sində işğaldan azad edilmiş təxminən 11 min kvadratkilometr ərazinin bərpasının, buradakı şəhər və kəndlərin sıfırdan yenidən qurulmasının təmsilində dünyaya yənə

də özünün fərqli nümunəsini ortaya qoyur. Azərbaycan üç onillik ərzində düşmənin nəzarəti altında qalmış və yerlə-yeksan edilmiş əraziləri yüksək səviyyədə bərpa

etməyi, bütövlükdə, Qarabağı dünyanın cənnət guşəsinə çevirməyi hədəfləyib. Buna dövlətimizin gücü, xalqımızın iradəsi var. Ölkəmiz bütün bərpa və quruculuq iş-

lərini öz potensialına arxalanmaqla, donor təşkilatlarının köməyi olmadan həyata keçirir. Hazırda yenidən qurulan yaşayış məntəqələrinin məskunlaşdırılması uğurla davam etdirilir. Mayın 28-də - müstəqilliyimizin 106-cı ildönümü günündə Xocalıya da ilk köç baş tutub. Prezident İlham Əliyev, birinci xanım Mehriban Əliyeva və qızları Arzu Əliyeva Xocalı şəhərinə köçən sakinlərlə görüşüblər. Dövlətimizin başçısı bildirib ki, "Böyük Qayıdış"ın Xocalı səhifəsi açılib.

XX əsrin faciəsini yaşayan Xocalıda...

lə bağlı planlar qurur, oğul-uşaq böyütmək, övladlarına yaxşı təhsil vermək, toy-büşqat qurmaq barədə düşündürüldülər. Ancaq 1992-ci il fevralın 25-dən 26-na keçən gecə baş verən erməni təcavüzü onların həyatını dəyişdi, hər şeyi alt-üst etdi. Xocalılar XX əsrin qanlı soyqırımını faciəsini yaşadılar. Həmin gecə erməni silahlı dəstələri Xankəndi şəhərində yerləşdirilmiş keçmiş SSRİ-nin 366-cı motoatıcı hərbi alayının köməyi ilə silahsız və köməkətsiz Xocalı şəhərinə hücum etdilər. Əvvəlcə şəhər dörd tərəfdən ermənilər tərəfindən mühasirəyə alındı, sonra isə artilleriya zərbələrinə və ağır hərbi texnikadan açılan amansız atəşə məruz qaldı. Canını qurtarmaq üçün soyuq qış gecəsində meşələrə səpələnən dinc sakinlər pusquya salınaraq vəhşicəsinə qətlə yetirildilər və yaxud əsir alındılar. Cinayətkar erməni qoşunlarının vəhşiliyi nəticəsində həmin gecə Xocalı əhalisindən 613 nəfər öldürüldü, 487 nəfər siqəst edilib, 1275 nəfər dinc sakin - qocalar, uşaqlar, qadınlar əsir götürülərək ağlasığmaz erməni zülmünə, təhqir və həqarətlərinə məruz qalmıblar. 150 nəfərin taleyi hələ də məlum deyil. Xocalıda öldürülmüş 613 nəfərdən 106 nəfəri qadın, 63 nəfəri uşaq, 70 nəfəri qocadır. Faciədə 8 ailə bütövlükdə məhv edilib, 24 uşaq hər iki valideynini, 130 uşaq isə valideynlərindən birini itirib. Bu cinayətdə 56 nəfər xüsusi qəddarlıqla və amansızlıqla qətlə yetirilib.

Bu, əsl soyqırım faciəsi idi. Biz dünyada baş verən soyqırımları barədə məlumatları adətən kitablardan, internet resurslarından aldığımızdır. Müstəqillik Günümüzdə Prezidentləv və birinci xanımın baş tutan görüşdə isə Xocalı faciəsinin canlı şahidləri danışdırlar. O amansız, qan donduran səhnələr indi də onların gözləri önündədir. Xatırlamaq çətindir, əzəblidir. Axı sənin ikidimliyində doğman amansızlıqla qətlə yetirilib, sən isə onun həyatını xilas etməkdə aciz qalmısan, eləndən heç nə gəlməyib. Sevinc, qürur yeri isə ondadır ki, ötən onilliklər, yaşandan ağır məcburi köçkünlük taleyi bu insanların ümid və inamını qıra bilməyib. Onlar dövlətə, Prezidentə inanaraq qayıdış gününün gələcəyini gözləyiblər. O gün indi gəldi. Görüşdə bu xoşbəxt günü gətirən dövlət başçısına səmimi minnətdarlıqlarını bildirməyi qərarlaşdırıb bir gözündəki kədər, digər gözündəki sevinc yaşlarını izləmək, acı xatirələrini dinləmək olduqca təsirli idi...

Mənfur düşmənin soyqırımını törədənədən sonra növbəti mühəribə cinayətinə yol verməklə burada qanunsuz məskunlaşma aparıb, şəhərin simasından azərbaycanlı izlərini silməyə cəhdlər edib. Hətta Xocalının adını da dəyişdirməyə, bir hərbi cinayətkarın adına rəsmiləşdirməyə çalışırlar. İlahi ədalət öz yerini tapdı. 32 il əsirlikdə qalan şəhər 2023-cü il sentyabrın 23-də baş tutan uğurlu lokal xarakterli antiterror tədbirlərində azadlığa qovuşdu.

Xocalının işğaldan azad edilməsi tarixindən cəmi səkkiz ay ötüb. Ancaq tamamilə yaddaşdırın, qondarma erməni simvolları yamaq edilən Xocalını dirçəltmək üçün bu qısa zaman kəsiyi kifayət etdi. Antiterror tədbirlərindən sonra Prezident İlham Əliyev şəhərin birinci növbədə bərpa edilməsi ilə bağlı tapşırıqlarını verib. Qısa müddətdə Xocalıda böyük həcmli işlər görülüb, bir sıra layihələr uğurla tamamlanıb. Hələ şəhərin yenidən qurulması planının birinci mərhələsi üzrə işlər aparılır. Bu gün Xocalı milli ruhlu müasir şəhər kimi inkişaf etdirilir. Şəhərdə küçələr boyunca bir-birindən yaraşıqlı evlər sıralanıb. Mənzillərdə yaşayış üçün bütün rahatlıqlar təmin edilib. Eyni zamanda, yenidənqurma planında asudə vaxt amilini nəzərə alıb, istirahət guşələri, sosial təyinatlı obyektlər yaradılıb. Gələcəkdə layihələrin miqyası daha da genişlənəcək. Mayın 28-də baş tutan ilk məskunlaşmadan sonra şəhərə daha bir köç karvanı yola salınıb. Görüşdə Prezident İlham Əliyev görülən işlərdən məmnunluğunu bildirərək "Xocalı necə gözəlləşib", - deyə vurğulayıb.

Görüşdə Prezident İlham Əliyev müvafiq qurumların məsul şəxslərinə mübarizə edərək onlardan soruşub ki, Xocalının gələcəyi necə olacaq. Əslində, bu, bütün xocalıların, bütün Azərbaycan xalqının qəlbindən keçən bir sualdır. Çünki Xocalı artıq Azərbaycan üçün adı bir yaşayış məntəqəsi deyil, onun hər birimizin qəlbində xüsusi yeri var. Şəhərin inkişafına gəldikdə isə bütün layihələr hazırlanan baş plan əsasında reallaşdırılacaq. Dövlət Şəhərsalma və Arxitektura Komitəsinin sədri Anar Quliyevin məlumatına əsasən, Xocalının baş planını hazırlayarkən, ilk növbədə, onun regiondakı mövqeyi nəzərə alınıb. Şəhər çox strateji mövqeyə malikdir. Beynəlxalq hava limanı, respublika əhəmiyyətli avtomobil yolu, hazırda layihələndirilən, tezliklə çəkiləcək dəmir yolu. Bütün bunlar Xocalının gələcəyini artıq bir neqliyyət qovşağı və logistika mərkəzi kimi şərtləndirir. Eyni zaman-

Xocalının gələcəyi necə olacaq?

evlər də vacib elementlərdən biridir.

Şəhər mühitini canlandıran yeni neqliyyat qovşağı vacib rol oynayacaq, mobilliyi artıracaq. Bu, həmçinin şəhərdə iqtisadiyyatın, sahibkarlığın inkişafına da xüsusi tökən verəcək. Bütün bunlar dinamik inkişafı təmin edən iqtisadi şəxələndirməyə imkan verəcək. Burada çox zəngin kənd təsərrüfatı torpaqları olduğuna nəzərə alaraq, şəhər daxilində kiçik aqropark yaradılması təklif olunur. Müxtəlif tikinti materialları istehsalı, yüngül sənaye, qida sənayesi obyektləri yaradılacaq, neqliyyat və logistika əhəmiyyəti əsas sektor olaraq inkişaf etdiriləcək. "Mən də-

guşələrinin, yaşıl məkanlarla əlaqələndirilmiş komfortlu yaşayış ərazilərinin yaradılması nəzərdə tutulub. Burada əsasən 3-5 mərtəbəli yaşayış binaları, hə-

yətəni səhərlərə malik fərdi evlər inşa olunacaq. Onlardan bir neçəsi dövlət başçısına və birinci xanımın təqdim olunub, həmçinin bərpa olunan

mir yolu ilə də bağlı göstəriş verdim. Ağdam-Xankəndi dəmir yolunun bərpası, yəni yenidən qurulması layihəsi hazırlanır. Xankəndi dəmir yolu vəğzalınn layihəsi mono təqdim edilmişdir. Yəqin ki, o vəğzal bir az fərqli yerdə yerləşəcək, daha uyğun. Ona görə də dəmir yolu ilə buradan - Xankəndidən, Xocalıdan istənilən istiqamətə getmək mümkün olacaq. Həm Bakıya, həm qərb istiqamətinə, Gəncəyə. Ona görə də gediş-gəliş rahat olacaq. İndi Ağdam, Əsgəran, Xankəndi yolunu da genişləndiririk. Siz yaxşı bilirsiniz ki, o yol dar idi", - deyə Prezident İlham Əliyev bildirib.

Heydər Əliyev Fondunun inşa edəcəyi Soyqırım muzeyi

Xocalıda Heydər Əliyev Fondunun inşa edəcəyi Soyqırım muzeyi - Memorial Kompleks, heç şübhəsiz ki, şəhərin yeni məzmlərindən birinə çevriləcək. Bu, çox mühüm tikili olacaq, bütünlükdə faciəmizi simvolizə edəcək. Bildirdiyi kimi, Memorial Kompleksinin yaradılması ilə bağlı uzun illər məsələlər müzakirə edilib, hətta "Ana fəryadı" abidəsinin yanında yer də seçilmişdi, layihə də hazırlanmışdı. Ancaq Prezident İlham Əliyev hər il onun son təsdiqini yubadı. Dövlətimizin başçısı səmimi şəkildə bildirib: "Çünki ürəyimdə saxlayırdım ki, bu Memorial Kompleks Xocalıda yaradılmalıdır və belə də oldu. Həmin o layihəni biz gətirdik və fevralın 26-da Xocalıda xocalılılarla bərabər Xocalı Memorial Kompleksinin təməli qoyuldu və burada inşa ediləcək. Bütün dünya da görəcək ki, erməni vəhşiliyi nadir, bu, həqiqətdir və bunu hər kəs bilməlidir. Ermənistan özü bunu etiraf etməlidir, özü bizi öz istəməlidir. Ancaq bunu etmək olarsa bilsin ki, indiki Ermənistan rəhbərliyi - o vəhşilərin, vandalların, qaniçənlərin günahlarını bir qədər yumuş ola bilər. Bunu etməsə, məncə, Ermənistan özü heç vaxt ayağa dura bilməyəcək. Görək, ilk növbədə, Ermənistan özü bu faciəni, bu cinayəti, hərbi cinayətini tanısin".

Artıq Xocalı şəhəri azadlır. Soyqırım muzeyini indi burada yaratmaq üçün heç bir maneə qalmayıb. "Layihə çoxdan hazırdır. Mehriban xanım onu çoxdan təsdiqləyib. Heydər Əliyev Fondu tərəfindən hazırlanıb və Heydər Əliyev Fondu tərəfindən inşa edilir", - deyə dövlətimizin başçısı bildirib.

Xocalı-Əsgəran avtomobil yolunun üzərində yaradılan Xocalı Soyqırımı Memorial Kompleksi bəşəriyyətə qarşı yönəlməmiş dəhşətli qətləmə haqqında həqiqətlərin dünya ictimaiyyətinə çatdırılması, Azərbaycan xalqının milli yaddaşının qorunması və soyqırım qurbanlarının xatirəsinin əbədiləşdirilməsi məqsədi daşıyır. Memorial müxtəlif bölmələrdən ibarət olacaq. Burada 1992-ci il fevralın 25-dən 26-na keçən gecə törədilmiş faciə, həmçinin Xocalının tarixi, coğrafi əhəmiyyəti, dinc əhaliyə qarşı törədilmiş faciədən əvvəl Xocalıdakı həyat barədə faktlar yer alacaq. Memorialda Xocalının coğrafi mövqeyini təsvir etmək məqsədilə rayonun maketi də yer alacaq.

Mübariz ABDULLAYEV

Təbriklər davam edir

Antonio Quterres: BMT bu əlamətdar günü Azərbaycan xalqı ilə birlikdə qeyd edir

Müstəqillik illərində Azərbaycan böyük inkişaf yolu keçərək hazırkı inkişaf mərhələsinə çatıb. Ərazi bütövlüyümü-zün və suveren-

ram. Əminəm ki, bu tədbir Da-yanıqlı İnkişaf Məqsədlərinə nail olmaq və daha yaşıl gələcəyə kömək etmək istiqamətində

liyimizin tam bərpası ilə Azərbaycan Cənubi Qafqazda yeni reallıqlar yaratdı. Bu amil beynəlxalq müstəvidə Azərbaycanın nüfuzunu və mövqeyini daha da gücləndirdi. 28 May - Müstəqillik Günü münasibətilə müxtəlif ölkələrin rəhbərlərinin, rəsmi şəxslərinin Prezident İlham Əliyevə və xalqımıza ünvanladığı təbriklərdə də Azərbaycanın önəmi xüsusi vurğulanır.

Qeyd edək ki, Birləşmiş Millətlər Təşkilatının Baş katibi Antonio Quterres də Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevə təbrik məktubu ünvanlayıb. 28 May - Müstəqillik Günü münasibətilə dövlətimizin başçısına səmimi təbriklərini çatdıran A. Quterres bildirib ki, Birləşmiş Millətlər Təşkilatı bu əlamətdar günü Azərbaycan xalqı ilə birlikdə qeyd edir. Məktubda vurğulanı ki, bu əlamətdar tarix Dayanıqlı İnkişaf Məqsədlərinin inkişaf etdirilməsinin, iqlim bəhrəni ilə mübarizənin, hamı üçün fərsətlərin genişləndirilməsi və ümid verilməsinin əhəmiyyətini xatırlamaq baxımından gözəl fürsətdir. “İndi hamı üçün sülhün, davamlı inkişafın, insan hüquqlarının təmin olunmasına kömək etmək naminə həmrəyliyin və ortaq həll yollarının tapılmasının vaxtıdır. Bu əlamətdar günü qeyd edərkən, gələn Azərbaycan xalqı və bütün dünya xalqları üçün daha da yaxşı gələcək naminə səylərimizi artır-aq. Zati-aliləri, ən yüksək ehtiramımı qəbul etməyinizi xahiş edirik”, -deyər BMT Baş katibinin məktubunda qeyd olunub.

Moldova Prezidenti Maya Sandu da Müstəqillik Günü münasibətilə Prezident İlham Əliyevi və Azərbaycan vətəndaşlarını təbrik edib. Dövlətimizin başçısına məktubunda respublikamızda davamlı tərəqqi, firavanlıq və əmin-amanlıq arzulanıy M.Sandu Moldova ilə Azərbaycan arasında möhkəm əlaqələri yüksək qiymətləndirib: “Ölkəmizin ikitərəfli dialoqun daha da dərinləşdirilməsinə sadıq olduğumu bir daha təsdiq edirəm. Ehtiyac duyduğumuz anlarda yamımızda olduğunuzun həmişə xatırlayacağ-ğım. Əminəm ki, birgə səylərimiz nəticəsində Moldova və Azərbaycan enerji, nəqliyyat, kənd təsərrüfatı, ticarət və investisiya kimi mühüm sahələrdə əməkdaşlığımızı genişləndirmək imkanların-dan tam istifadə edəcək və nəticədə hər iki ölkə vətəndaşlarına fayda verəcək.

Fürsətdən istifadə edərək, Birləşmiş Millətlər Təşkilatının Tərəflər Konfransının 29-cu sessiyasına (COP29) ev sahibliyi etməyinizi yüksək qiymətləndiri-

birgə səylərimizi inkişaf etdirəcək”. Slovakiyanın Baş naziri Robert Fitso isə Prezident İlham Əliyevə təbrik məktubunda bu yaxınlarda Azərbaycana səfərini məmnunluqla xatırlayaraq qeyd edib: “Ölkənizə rəsmi səfərim zamanı səmimi qəbul və səmərəli müzakirələrimizə görə Sizə təşəkkür edirəm. Birgə səylərimizin əməkdaşlığımızın daha da dərinləşməsinə və yeni sahələrdə genişlənməsinə töhfə verməsi məni ürəkdən sevindirir. Əminəm ki, əlaqələrimiz bundan sonra da inkişaf edəcək və xalqlarımıza rifah gətirəcək.

Hörmətli cənab Prezident, fürsətdən istifadə edərək bu yaxınlarda mənə qarşı törədilmiş sui-qəsdlə əlaqədar dəstəyinizi görə şəxsən Sizə minnətdarlığımı bildirirəm. Mən yalnız Azərbaycan Respublikasının ən yüksək səviyyəli nümayəndələrinə deyil, həmçinin mənə və bütün Slovakiya xalqına həmrəylik ifadə edən Azərbaycan vətəndaşlarına ürək-dən təşəkkür edirəm.

İnanıram ki, səhətim Sizi Slovakiya şəxsən qarşılamaya imkan verəcək”.

Mərəkəş-Azərbaycan Dostluq Cəmiyyətinin sədri Məhəmməd Fəqirinin isə Prezident İlham Əliyevə təbrik məktubunda bildirilib ki, 2008-ci ildə təsis ediləndən etibarən Mərəkəş-Azərbaycan Dostluq Cəmiyyəti Azərbaycanın əsas tarixi hadisələrini qeyd etmək, ölkə ilə bağlı həqiqətləri geniş ictimaiyyətə çatdırmaq istiqamətində səylərini əsirgəməyib: “Cəmiyyətimiz, həmçinin müxtəlif sahələrdə ikitərəfli münasibətləri inkişaf etdirmək, hazırkı və gələcək nəsillərimiz arasında əlaqələri möhkəmləndirmək işinə töhfə verməkdə davam edir. Cənab Prezident, bu bayram münasibətilə Sizə ən xoş arzularımızı bildirir, Azərbaycana sülh, tərəqqi və firavanlıq diləyirik”.

Qeyd edək ki, 28 May - Müstəqillik Günü münasibətilə dövlətimizin başçısını və xalqımızı Polşa Respublikasının Prezidenti Andrey Duda, Slovakiya Respublikasının Prezidenti Zuzana Čaputová, Bosniya və Herseqovinanın Rəyasət Heyətinin Sədri Denis Beçiroviç, İraq Respublikasının Baş naziri Məhəmməd Şiya əs-Sudani, Omanın Sultanı Heytəm bin Təriq Al Səid, Estoniya Respublikasının Prezidenti Alar Karis, Qazaxıstan Respublikasının birinci Prezidenti Nursultan Nazarbayev, Peru Respublikasının Prezidenti Dina Ersilia Boluarte Zeqarra və digərləri də təbrik ediblər.

N.BAYRAMLI

3-cü konfrans... Ölüm saça minalara “yox”!

Düən Vətən müharibəsində işğal-dan azad olunan Zəngilan şəhərində Azərbaycan Respublikasının Minatəmizləmə Agentliyinin (ANAMA) və Birləşmiş Millətlər Təşkilatının İnkişaf Proqramının (BMT İP) birgə təşkilatçılığı ilə əhəməvi beynəlxalq humanitar minatəmizləmə konfransı öz işinə başlayıb. Tədbir beynəlxalq ictimaiyyət tərəfindən yüksək diqqət göstərilir. Azərbaycanın ev sahibliyi etdiyi 3-cü beynəlxalq humanitar minatəmizləmə konfransına

ümumilikdə, 75 ölkədən 300-dən çox nümayəndə təşrif gətirib. Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev “Minaların ətraf mühitə təsirinə azaldılması - Təhlükəsiz və yaşıl gələcək üçün resursların səfərbər olunması” mövzusunda keçirilən beynəlxalq konfransın iştirakçılarına müraciət ünvanlayıb.

Azərbaycan dünyada minalanmadan ən çox əziyyət çəkən ölkələrdən biridir

Mühüm əhəmiyyət daşıyan beynəlxalq tədbirin ölkəmizdə keçirilməsi heç də təsadüfi deyil. Azərbaycan global səviyyədə minalanmaya qarşı mərkəz statusunu qazanıb. Respublikamızın təşəbbüsü ilə bu konfrans 3-cü dəfədir keçirilir.

Azərbaycanın global səviyyədə minalanmaya qarşı həssas yanaşması iki mühüm amillə bağlıdır. Birinci məqam otuz illik işğal dövründə ərazilərimizin minalarla çirklənməsidir. Mina terrorunu Ermənistan hərbi birləşmələrinin çoxsaylı müharibə cinayətlərinin ayrılmaz tərkib hissəsi kimi dəyərləndirmək mümkündür. Ölüm saça minaların əhəmiyyətli yerlərdə, hətta qəbiristanlıqlarda, uşaq oyuncaqlarında gizlədilib. Bütün bunlar ermənilərin özləri barədə uydurduqları “mədəni xalq” mifini darmadağın edir. “Mədəni xalq” heç uşaq oyuncağına mina sariyib maskalayarmı? Prezident İlham Əliyev bəhs olunan müraciətdə bildirib ki, Azərbaycan 30 ilə yaxın davam edən münəqişə və torpaqlarının Ermənistan tərəfindən işğal nəticəsində ərazilərinin minalarla çirklənməsi probleminə əziyyət çəkir və dünyada minalarla ən çox çirklənmiş ölkələr sırasındadır. Ölkə ərazisinin təxminən 12 faizi ilkin qiymətləndirmələrə görə 1,5 milyon mina və naməlum sayda partlamamış hərbi sursatlarla çirkləndirilib. “Müharibənin 2020-ci ildə başa çatmasından bu günə qədər əksəriyyəti mülki olan 361 vətəndaşımız mina qurbanı olmuş, onlardan 68-i həlak olmuş, 293-ü isə ağır yaralanmışdır. Ümumilikdə Ermənistanın Azərbaycana qarşı hərbi təcavüzünün başladığı dövrdən indiyədək 3400-dən çox vətəndaşımız minalardan zərər çəkmişdir, onlardan 358-ni uşaqlar, 38-ni isə qadınlar təşkil edir”, - deyər müraciətdə vurğulanı.

Mina qurbanlarının sayının gündən-günə artmasının əsas səbəbləri sırasında Ermənistanın Azərbaycan ərazisində basdırdığı minaların dəqiq xəritələrini təqdim etməkdən imtina etməsi, keçmiş xəttinin ərkəsində yerləşən yollara, qəbiristanlıqlara, mülki təyinatlı digər obyektlərə tələ xarakterli minalar yerləşdirməsidir. 2020-ci ildən 2023-cü ilə qədər uzunluğu 500 kilometrədək olan yeni minalanmış zonalar yaradılıb, yenidən Azərbaycanın ərazisinə minalar basdırılıb. Bunun məsuliyyəti Ermənistanın üzərinə düşür.

Ölkəmizin çox ciddi ətraf mühit gündəliyi

Azərbaycanın həssas yanaşmasını şərtləndirən digər bir mühüm amil ölkəmizin gündəliyi ilə bağlıdır. Respublikamız BMT-nin qəbul etdiyi Dayanıqlı İnkişaf Məqsədlərinə uyğun olaraq özü üçün təmiz ətraf mühit hədəfi müəyyənləşdirib. Bəli, bu gün mina və partlamamış hərbi sursatlar hələ də dünyanın bir çox ölkəsində insan təhlükəsizliyini təhdid edən kəskin problemlərdən biridir. Ancaq tək bu deyil. Eyni zamanda, minalar müharibə bitdikdən on illər sonra belə insanların həyatını təhlükəyə atmaqla yanaşı, sosial-iqtisadi inkişafa, ətraf mühitə, mədəni irsə, münəqişədən sonrakı bərpa və inkişaf təşəbbüslərinə və nəticə etibarilə Dayanıqlı İnkişaf Məqsədlərinə nail olmaq səylərinə ciddi şəkildə mane olur. Postmüharibə dövründə Azərbaycan işğaldan azad olmuş ərazilərində genişmiqyaslı quruculuq-bərpa işləri aparır. İşlər daha intensiv şəkildə aparılmalıdır. Burada ərazilərin minalarla hədsiz dərəcədə çirklənməsi proseslərin sürətinə öz mənfi təsirinə göstərir. Beləliklə, minaların təmizlənməsində üzlaşdıyımız çətinliklər yenidənqurma və bərpa işlərinə əngəllər yaratmaqla 800 min keçmiş məcburi köçkünün öz evlərinə qayıtmalarına ciddi maneə törədir. Minaların ətraf mühitə mənfi təsirlərini dəyərləndirən dövlətimizin başçısı vurğulayıb: “Mina partlayışları insanların həyatına təhlükə yaratmaqla və ümumiyyətlə, yaşamaq hüququnu sual altına qoymaqla bərabər ətraf mühitə də böyük ziyan vurur. Belə ki, partlayışlar zamanı yaranan plastik tullantılar ekoloji fəsadlara səbəb olaraq torpaqların strukturuna mənfi təsir göstərir. Uzun müddət torpağın içində qalan minalar zərərli kimyəvi reaksiyalara gətirib çıxarır. Minalara görə istifadə olunmayan torpaqlar təbii eroziyaya və aşınmaya məruz qalır. Bu baxımdan, bugünkü konfransın Azərbaycanın ev sahibliyi edəcəyi BMT-nin İqlim Dəyişmələri üzrə Çərçivə Konvensiyasının Tərəflər Konfransının 29-cu sessiyası - COP29 öncəsi təşkil edilməsi xüsusi önəm daşıyır”.

Prezident İlham Əliyev: Ümumilikdə, Ermənistanın Azərbaycana qarşı hərbi təcavüzünün başladığı dövrdən indiyədək 3400-dən çox vətəndaşımız minalardan zərər çəkmişdir, onlardan 358-ni uşaqlar, 38-ni isə qadınlar təşkil edir

Dövlət siyasətinin əsas prioritetlərindən biri - humanitar minatəmizləmə

İndiki şəraitdə hər bir dövlət mina təhlükəsinə qarşı mübarizə üzrə öz gündəliyini dəqiqləşdirməlidir. Vurğulandığı kimi, humanitar minatəmizləmə Azərbaycanın dövlət siyasətinin əsas prioritetlərindən biridir və onun təməli Azərbaycan xalqının Ümummilli Lideri Heydər Əliyevin təşəbbüsü ilə qoyulmuşdur. Hazırda ölkəmizdə humanitar minatəmizləmə fəaliyyətini həyata keçirən əsas qurum Azərbaycan Respublikasının Minatəmizləmə Agentliyi - ANAMA-dır.

Azərbaycan postmüharibə dövründə işğaldan azad edilmiş ərazilərdə genişmiqyaslı minatəmizləmə fəaliyyətləri həyata keçirir. Bu günə qədər aparılan minatəmizləmə prosesi nəticəsində 140 min hektara yaxın sahə 119 min 946 mina və partlamamış hərbi sursatlardan təmizlənilib. Lakin minalanmış ərazilər bundan daha genişdir. “Minaları yerləşdirmək asan, onları təmizləmək isə qat-qat çətin və mürəkkəb prosesdir. Azərbaycan bu məqsədlə qısa müddət ərzində bütün gücünü səfərbər edərək dünyada təbii olunan ən müasir və qabaqcıl texnologiyalardan istifadə edir. Minatəmizləmə sahəsində səmərəliliyin artırılması üçün tərəfimizdən davamlı şəkildə müvafiq işlər görülür və hazırda imkanlarımız əvvəlki illərlə müqayisədə xeyli artmışdır. Azərbaycan daha ötən ildən başlayaraq qadın minatəmizləyən qrupları da fəaliyyətə başlamışdır”, - deyər dövlətimizin başçısı vurğulayıb.

Xatırladaq ki, indiyədək Azərbaycan öz mina probleminə paralel olaraq, beynəlxalq ictimaiyyətin diqqətini bu məsələyə cəlb etmək üçün çoxsaylı təşəbbüslərlə çıxış edib. Məsələn, keçən il ölkəmiz humanitar minatəmizləməni 18-ci Milli Dayanıqlı İnkişaf Məqsədi olaraq rəsmən elan edib. Hazırda bu məsələnin BMT-nin global 18-ci Dayanıqlı İnkişaf Məqsədi kimi qəbul edilməsi istiqamətində davamlı iş aparılır. Eyni zamanda, Azərbaycan Qoşulmama Hərəkatı çərçivəsində humanitar minatəmizləmə üzrə xüsusi əlaqə qrupunun yaradılması təşəbbüsü ilə çıxış edib. Qrup ötən ilin sentyabr ayında fəaliyyətə başlayıb.

MÜBARİZ

Azərbaycan-Pakistan əlaqələri uğurla inkişaf edir

Azərbaycanın xarici siyasətində Pakistan İslam Respublikası ilə münasibətlər mühüm yer tutur. Hazırda iki ölkə arasında əlaqələr yüksək səviyyədədir. Azərbaycanın xarici işlər naziri Ceyhun Bayramovun Pakistana rəsmi səfəri də qarşılıqlı münasibətlərin davamlı olaraq inkişaf etməsinin göstəricisidir.

Qeyd edək ki, səfər çərçivəsində Ceyhun Bayramov mayın 30-da Pakistanın Baş nazirinin müavini, xarici işlər naziri Məhəmməd İshaq Dar ilə görüşüb. Nazirlər arasında təkbətək görüşdən sonra geniş tərkibli formatda nümayəndə heyətləri arasında görüş keçirilib. Görüşdə nazirlər Azərbaycan ilə Pakistan arasında strateji tərəfdaşlığı yüksək qiymətləndirərək, qarşılıqlı səfərlərin və yüksək səviyyəli görüşlərin iki ölkə arasında bütün sahələrdə əlaqələrin daha da inkişafına xüsusi tökan verdiyini vurğulayıblar.

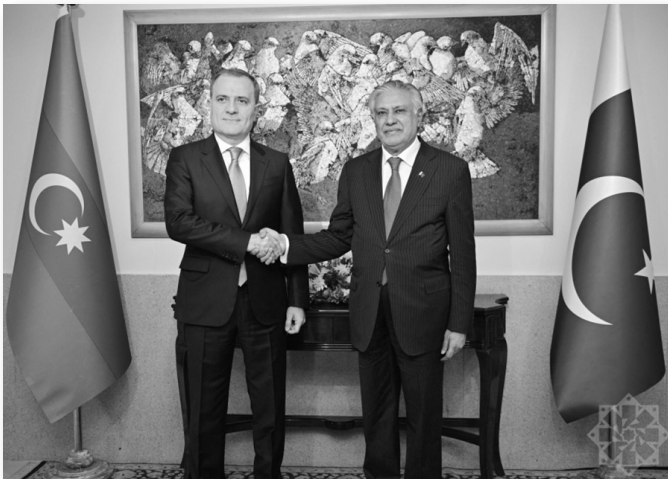
Nazir Ceyhun Bayramov Ermənistanın Azərbaycan torpaqlarını işğal altında saxladığı zaman, 44 günlük Vətən müharibəsində, eləcə də müharibədən sonrakı dövrdə Azərbaycana göstərdiyi güclü siyasi və mənəvi dəstəyə görə Pakistana minnətdarlığını bildirib. Ceyhun Bayramov Cəmmu və Kəşmirə bağlı Azərbaycan Respublikasının prinsipial mövqeyinin bu problemin beynəlxalq hüququn norma və prinsiplərinə və BMT Təhlükəsizlik Şurasının müvafiq qətnamələrinə uyğun olaraq sülh yolu ilə həllinin dəstəklənməsinə əsaslandığını vurğulayıb.

İki ölkə arasında energetika, informasiya texnologiyaları, əczaçılıq, ağır və yüngül sənaye, kimya, kənd təsərrüfatı, turizm, nəqliyyat, müdafiə, təhsil, humanitar və digər sahələrdə hərtərəfli əməkdaşlığın əhəmiyyəti vurğulanıb. İki ölkə arasında birbaşa uçuşların turizmin və insanlar arasında əlaqələrin inkişafına geniş töhfə verdiyi diqqətə çatdırılıb. Təhsil və humanitar sahədə əməkdaşlıq əlaqələrinin inkişafı,

hər iki ölkədə təhsil müəssisələrində fəaliyyət göstərən dil və mədəniyyət mərkəzlərinin mövcudluğu, təlim proqramları məmnunluqla qeyd olunub.

Nazirlər Azərbaycanla Pakistan arasında Birgə Hökumətlərarası Komissiyaın əlaqələrin daha da dərinləşməsi və qarşılıqlı sərmayələrin artırılması baxımından vacibliyini qeyd ediblər.

Görüşdə tərəflər Azərbaycanın Pakis-

Xarici işlər naziri Ceyhun Bayramovun İslamabada səfəri zamanı ikitərəfli münasibətlərlə yanaşı, regional və beynəlxalq vəziyyət də müzakirə olunub

tanla müvafiq beynəlxalq təşkilatlar, o cümlədən Birləşmiş Millətlər Təşkilatı, Qoşulmama Hərəkatı, İslam Əməkdaşlıq Təşkilatı, İqtisadi Əməkdaşlıq Təşkilatı, Asiyada Qarşılıqlı Fəaliyyət və Etimad Tədbirləri üzrə Müşavirə çərçivəsində əməkdaşlığa böyük önəm verdiyini diqqətə çatdırıblar.

Azərbaycanın BMT-nin İqlim Dəyişikliyi üzrə Çərçivə Konvensiyasının Tərəflər Konfransının 29-cu sessiyasına (COP) ev sahibliyinin müxtəlif sahələrdə, o cümlə-

dən yaşıl enerji sahəsində əməkdaşlıq üçün yeni imkanlar yaratdığı qeyd olunub.

Nazir Ceyhun Bayramov, həmçinin Azərbaycanla Ermənistan arasında sülh prosesi, postmünəqişə dövründə aparılan bərpa və yenidənqurma işləri, eləcə də mina təhdidi barədə geniş məlumat verib.

Görüş zamanı, həmçinin qarşılıqlı maraq doğuran digər ikitərəfli və regional məsələlər ətrafında fikir mübadiləsi aparı-

Azərbaycanı Qarabağda suverenliyini bərpa etməsi münasibətilə təbrik edirik”.

Ceyhun Bayramov da deyib ki, keçmiş münəqişə dövründə, o cümlədən 44 günlük müharibə zamanı və daha sonrakı dövrdə Pakistanın Azərbaycana verdiyi güclü siyasi və mənəvi dəstəyi yüksək qiymətləndiririk. Onun sözlərinə görə, Azərbaycanın da Cəmmu və Kəşmir məsələsində mövqeyi hər zaman dəyişməz olub: “Azərbay-

can bu problemin sülh yolu ilə, eyni zamanda, BMT TŞ-nin müvafiq qətnamələri əsasında və beynəlxalq humanitar hüquq çərçivəsində həllini dəstəkləyir”.

Nazir bildirib ki, Azərbaycanın işğaldan azad olunan torpaqlarında həyata keçirdiyi reabilitasiya və yenidənqurma işləri barədə Pakistan XİN rəhbərini məlumatlandırıb: “Qeyd etdim ki, uzummüddətli mina problemi bizim səylərimizə mane olur”. “Azərbaycan-Ermənistan sərhədinin müəyyən hissəsində delimitasiya ilə bağlı

son razılaşma və Ermənistanın uzun müddət işğal etdiyi 4 kəndin Azərbaycana qaytarılması normalaşma prosesinə müsbət töhfə verir. Azərbaycan sülh prosesinə sadıqdır və biz ümid edirik ki, bu, bütövlükdə firavan və təhlükəsiz region üçün müsbət nəticələr verəcək”, -deyər C.Bayramov vurğulayıb.

Mayın 30-da xarici işlər naziri Ceyhun Bayramov rəsmi səfəri çərçivəsində Pakistan Prezidentinin vəzifəlikarını icra edən, Senatın sədri Sayed Yusuf Raza Gilani ilə də görüşüb. Görüş zamanı, Azərbaycan və Pakistan strateji tərəfdaşlığında irəli gələn məsələlərlə yanaşı, regional və beynəlxalq vəziyyət ətrafında fikir mübadiləsi aparılıb. Regional və beynəlxalq təşkilatlar, xüsusilə Birləşmiş Millətlər Təşkilatı (BMT), Qoşulmama Hərəkatı (QH), İslam Əməkdaşlıq Təşkilatı (İƏT), Asiyada Qarşılıqlı Fəaliyyət və Etimad Tədbirləri üzrə Müşavirə (AQEM) çərçivəsində qarşılıqlı dəstək və fəaliyyət məmnunluqla qeyd olunub. Bununla yanaşı, digər müxtəlif regional çoxtərəfli formatlarda əməkdaşlığın əhəmiyyəti vurğulanıb.

İşğaldan azad olmuş ərazilərdə hazırda görülən genişmiqyaslı bərpa işləri, habelə Azərbaycan və Ermənistan arasında aparılan normalaşma və sülh danışıqlarından bəhs edən nazir ölkəmizin hər iki istiqamət üzrə fəaliyyətinin regional sülh və sabitliyə hesablandığını diqqətə çatdırıb.

Ceyhun Bayramov, eyni zamanda, BMT-nin İqlim Dəyişikliyi üzrə Çərçivə Konvensiyasının Tərəflər Konfransının 29-cu sessiyasına (COP29) hazırlıq və danışıqlar prosesi barədə qarşı tərəfi məlumatlandıraraq, iqlim dəyişikliyi ilə mübarizə sahəsində əməkdaşlıq imkanlarını yüksək qiymətləndirib.

Görüşdə, həmçinin qarşılıqlı maraq doğuran digər məsələlər müzakirə olunub.

Nardar BAYRAMLI

YAP nümayəndə heyəti ICAPP Biznes Şurası və Daimi Komitəsinin iclaslarında iştirak edib

Yeni Azərbaycan Partiyası (YAP) Sədrinin müavini - Mərkəzi Aparatın rəhbəri Tahir Budaqovun rəhbərlik etdiyi nümayəndə heyəti 27-30 may tarixlərində Tailand Krallığı Milli Assambleyasının ev sahibliyi ilə bu ölkənin Banqkok şəhərində keçirilən Asiya Siyasi Partiyaları Beynəlxalq Konfransının (ICAPP) Biznes Şurasının 2-ci və Daimi Komitəsinin (DK) 41-ci iclaslarında iştirak edib.

Mayın 27-də YAP nümayəndə heyəti Tailandın Toplantı və Sərgi Bürosunun və Fəxri Konsullar Assosiasiyasının adından verilən şam yeməyinə qatılıb.

Mayın 28-də 19 ölkədən 22 siyasi partiya və 38 biznes qurumunun iştirakı ilə "Ərzaq təhlükəsizliyi və turizmin təşviqi" mövzusunda keçirilən Biznes Şurası iclasının açılış mərasimində qurumun Bürosunun yeni tərkibi müəyyənləşib. ICAPP DK-nın üzvü Tahir Budaqov siyasi partiyaların və biznes mühitinin nümayəndələrindən təşkil olunan 8 nəfər-

dən ibarət Büroya yekdilliklə sədr müavini qismində üzv seçilib.

Daha sonra "Ərzaq təhlükəsizliyi" nə həsr olunmuş birinci plenar sessiyada çıxış edən YAP Gənclər Birliyinin və Milli Məclisin Azərbaycan-Tailand parlamentlərarası əlaqələr üzrə işçi qrupunun üzvü Səbinə Xasayeva dünyada artan silahlı münaqişələrin və gətirdikə özünü daha qabarıq göstərən iqlim dəyişikliyinə global miqyasda ərzaq və qida təhlükəsizliyinə ciddi təhdidlər yaratdığını qeyd edib. O vurğulayıb ki, Azərbaycan iqlim dəyişikliyi ilə mübarizədə birgə səylərin əhəmiyyətini birnəhalı olaraq qəbul edir və ölkəmizin bu il BMT-nin İqlim Dəyişmələri üzrə Çərçivə Konvensiyasının Tərəflər Konfransının 29-cu sessiyasına, yəni COP 29-a ev sahibliyi etməsi bunun təsdiqidir.

"Global emissiyalardakı payının çox cüzi olmasına baxmayaraq, Azərbaycan global iqlim dəyişmələrinə qarşı mübarizədə çox aktiv fəaliyyət göstərir. Eyni zamanda qeyd etmək lazımdır ki, Azərbaycan Respublikasının Prezidenti ölkənin 2020-ci ildə işğaldan azad edilmiş ərazilərini - Qarabağ və Şərqi Zəngəzuru "Yaşıl enerji" zonası elan edib", - deyən S.Xasayeva iqlim dəyişikliyinə qarşı mübarizə səylərinin sadəcə istixana qazı emissiyalarını azaltmaq və global istiləşməni məhdudlaşdırmaq niyyətini güdmədiyini, həm də ərzaq təhlükəsizliyinə müsbət təsir etmək məqsədi daşdığını vurğulayıb.

İclasın "Turizmin təşviqi" adlı ikinci plenar sessiyasında çıxış edən ICAPP Biznes Şurasının üzvü, "Millennium Turizm & Congress DMC"-nin həmtəsisçisi və baş icraçı direktoru Ruslan Quliyev turizmin təhlükəsizlik və qonaqpərvərliklə sıx bağlı olduğunu, dünyada geosiyasi mübarizənin və hərbi münaqişələrin kəskinləşməsi fonunda təhlükəsiz turizm mühiti təqdim edən Azərbaycanın 2020-ci ildə özünün ərazi bütövlüyünü təmin etməklə bütövlükdə Cənubi Qafqaz regionunda davamlı sülh və təhlükəsizlik üçün əlverişli zəmin yaratdığını bildirib. Onun sözlərinə görə, təhlükəsizliklə yanaşı, Azərbaycan turistlərə xalqımızın çoxəsrlik tolerantlıq, multikulturalizm ənənələrinə söykənən qonaqpərvərlik mədəniyyəti və sürətlə inkişaf edən turizm infrastrukturunu təqdim edir.

"Şərqi ilə Qərbi, Avropa ilə Asiya arasında körpü rolunu oynayan Azərbaycan uzun illər ərzində müxtəlif beynəlxalq siyasi, iqtisadi və humanitar tədbirlərə uğurla ev sahibliyi edir", - deyən R.Quliyev bu baxımdan MDB ölkələri arasında ilk olaraq Azərbaycanda keçiriləcək və dünyanın hər yerindən on minlərlə iştirakçıyı bir araya gətirəcək COP-a ev sahibliyinin ölkəmizin turizm imkanlarını reallaşdırmaq və genişləndirmək üçün hökumətə və iş adamlarına yeni firsətlər təqdim edəcəyini, tədbirin keçirilməsindən əldə ediləcək zəngin təcrübənin isə Azərbaycanın turizm sənayesinin inkişafına növbəti illərdə də öz təsirini göstərəcəyini bildirib. Azərbaycanın geniş turizm imkanlarından da bəhs edən R.Quliyev ölkəmizin artıq dünyada yeni turizm istiqaməti kimi tanındığını xüsusi qeyd edib.

İclasın sonunda aparılmış müzakirələrin əsas məzmununu özündə əks etdirən Banqkok bəyanatı qəbul edilib.

Həmin gün YAP Sədrinin müavini Tahir Budaqov ICAPP DK-nın 41-ci iclasında da iştirak edib. İclasda ICAPP-in son 6 ayda gördüyü işlərə nəzər salınıb, qurumun cari və gələcək fəaliyyətinə dair ətraflı fikir

mübadiləsi aparılıb.

DK iclası çərçivəsində ICAPP-in baş katibi Kvon He-seoq ilə Qara Dəniz İqtisadi Əməkdaşlıq Təşkilatı Parlament Assambleyasının baş katibi Asəf Hacıyev tərəfindən iki qurum arasında müşahidəçilərin mübadiləsinə dair anlaşma memorandumu imzalanıb.

Mayın 29-da iştirakçıların 28 may - 1 iyun tarixlərində paytaxt Banqkokda keçirilən "THAIFEX - Anuga Asia 2024" beynəlxalq qida və içki sərgisinə ziyarəti təşkil olunub, stendlərə baxış keçirilib.

Daha sonra iştirakçıların Tailand parlamentinin binasına ekskursiyası təşkil olunub, qonaqlara ölkənin ali qanunvericilik orqanı haqqında ətraflı məlumat verilib.

Nümayəndə heyətinin səfəri mayın 30-da başa çatıb.

"Cəmiyyəti təhdid edən bəlaya qarşı birgə mübarizə aparaq!"

Yeni Azərbaycan Partiyası (YAP) Mərkəzi Aparatının, "Azərbaycan Televiziya və Radio Verilisləri" Qapalı Səhmdar Cəmiyyətinin və Narkomanlığa və Narkotik Vasitələrin Qanunsuz Dövriyyəsinə Qarşı Mübarizə üzrə Dövlət Komissiyasının daimi fəaliyyət göstərən İşçi Qrupunun 2024-cü ilə dair imzalanmış birgə Tədbirlər Planına uyğun olaraq mayın 30-da Xızı rayonunda "Cəmiyyəti təhdid edən bəlaya qarşı birgə mübarizə aparaq!" mövzusunda tədbir keçirilib.

Övvəlcə müasir müstəqil Azərbaycan dövlətinin qurucusu, xalqımızın Ümmümilli Lideri Heydər Əliyevin abidəsi ziyarət olunub, abidə önünə gül dəstələri düzülüb.

Xızı rayon Heydər Əliyev Mərkəzində

keçirilən tədbirdə Ulu Öndər Heydər Əliyevin və Azərbaycanın ərazi bütövlüyü uğrunda canlarını qurban verməsi şəhidlərimizin əziz xatirəsi bir dəqiqəlik sükutla yad edilib. Azərbaycan Respublikasının Dövlət Himni səsləndirilib.

Tədbirdə YAP Xızı rayon təşkilatının sədri Ayaz Quliyev, YAP Mərkəzi Aparatının Gəncə siyasəti və gənclərlə iş şöbəsinin müdiri Zəkiyyə Musayeva, Xızı Rayon İcra Hakimiyyətinin başçısı Xəzər Aslanov, Milli Məclisin deputatı Müşfiq Məmmədli, Narkomanlığa və Narkotik Vasitələrin Qanunsuz Dövriyyəsinə Qarşı Mübarizə üzrə Dövlət Komissiyasının daimi fəaliyyət göstərən İşçi Qrupunun Milli İnformasiya sektorunun müdiri Rəqif Allahverdiyev və Səhiyyə Nazirli-

yi Sumqayıt şəhər Narkoloji Dispanserinin şöbə müdiri, həkim-narkoloq Vüsal Cəbbarov çıxış edərək narkomanıya ilə mübarizədə maarifləndirmə işinin əhəmiyyətini vurğulayıblar. Qeyd olunub ki, Prezident İlham Əliyev tərəfindən təsdiqlənən "Narkotik vasitələrin, psixotrop maddələrin və onların prekursorlarının qanunsuz dövriyyəsinə və narkomanlığa qarşı mübarizəyə dair 2019-2024-cü illər üçün Dövlət Proqramı" bu problemlə sistemli mübarizə aparılması baxımından böyük önəm daşıyır. Sağlamlıq cəmiyyəti naminə zərərli vərdislərə qarşı mübarizə hər zaman aktualdır. Müasir dövrdə iş gəncləri zərərli vərdislərdən qorumaq mühüm vəzifədir. Gənclər daha çox bilik qazanmağa, sağlamlıq həyat tərzinə üstünlük verməli,

eyni zamanda, narkomanıyanın nə qədər zərərli və təhlükəli olduğunu bilməlidirlər. Diqqətə çatdırılıb ki, yeniyetmə və gənclərimizin təlim-təربiyəsi, elmə, təhsilə və idmana marağının artırılması da onların zərərli vərdislərdən uzaqlaşmalarında vacib amildir.

Tədbir interaktiv formada davam edib və iştirakçıları maraqlandıran suallara cavab-

landırılıb. Sonda Yeni Azərbaycan Partiyasının Himni səsləndirilib.

Cozef Borrelin "Peter Stano layihəsi"

Humanizm Azərbaycanda dövlət siyasətinin mühüm tərkib hissəsidir. Bu siyasətə uyğun olaraq ölkəmizdə davamlı olaraq əminliyi aqları qəbul olunur, eləcə də əfv sərəncamları imzalanır. Mayın 25-də dövlət başçısı tərəfindən 28 May Müstəqillik Günü münasibətilə növbəti əfv sərəncamının imzalanması da humanizm siyasətinin davamıdır. Sayca 70-ci olan bu əfv sərəncamı 154 nəfərə şamil edilib.

Azərbaycan cəmiyyəti dövlətin humanizm addımların rəğbətə qarşılayır. Lakin müəyyən xarici dairələr Azərbaycanda ondan həlmi almış humanizm missiyasına kölgə salmağa çalışırlar. Mayın 29-da Avropa İttifaqının xarici əlaqələr və təhlükəsizlik mə-

sələləri üzrə mətbuat katibi Peter Stano Azərbaycanda əfv aktı ilə bağlı bəyanatı da bunun göstəricisidir. Bəyanatda iddia olunur ki, "keçmişdən fərqli olaraq bu il fərmana fundamental hüquqlarını həyata keçirdiklərinə görə cəza çəkən şəxslər daxil edilməyib". "Avropa İttifaqı Azərbaycanı əsas hüquqlarını ittiqatı keçirdiklərinə görə həbsdə olan bütün şəxsləri azad etməyə, məhbuslar üçün ləyaqətli və təhlükəsiz şəraiti, o cümlədən onların sağlamlıq və müstəqil hüquqi xidmətlərdən tam istifadəsinə təmin etməyə çağırmaqda davam edir", -deyər bəyanatda iddia edilib.

İslamofob və türkofob Peter Stano

Aİ rəsmisi dolayısı ilə ölkəmizi şantaj etməyə çalışıb və bu məqsədlə COP29-u xatırladı: "Azərbaycanın noyabr ayında ev sahibliyi edəcəyi BMT-nin İqlim Dəyişikliyi üzrə Qlobal Konfransının (COP29) mərkəzində vətəndaş cəmiyyətinin iştirakı dayanır. COP29 Azərbaycan üçün beynəlxalq hüquq üzrə öhdəliklərinə sadiqliyini təsdiqləmək, azad və müstəqil vətəndaş cəmiyyətinin işi üçün şərait yaratmaq imkanındır".

Peter Stanonun ölkəmiz haqqında qərəzli fikirlər səsləndirməsi ilk dəfə deyil. Milli-

yətə slovak olan Stano xeyli müddətdir ki, Avropa İttifaqında çalışır. O, Aİ-nin komissarı Cozef Borrelin rəhbərlik etdiyi sahə üzrə mətbuat katibi vəzifəsini tutur. Belə demək mümkünsə, P.Stano Cozef Borrelin layihəsidir. Onun fəaliyyətinə nəzər yetirdikdə, islamofob, türkofob və Azərbaycan əleyhinə xeyli bəyanatlarını görmək mümkündür.

XİN: Aİ nümayəndəsinin bəyanatı açıq-aşkar saxtakarlıqlarla doludur

Yeri gəlmişkən, Azərbaycan Xarici İşlər Nazirliyinin Mətbuat xidmətinin rəhbəri Ayxan Hacızadə Avropa İttifaqının xarici siyasət və təhlükəsizlik məsələləri üzrə mətbuat katibi Peter Stanonun Azərbaycanla insan hüquqlarının vəziyyəti barədə iddiaların əks olunduğu bəyanatına münasibət bildirib. O qeyd edib ki, mayın 29-da Peter Stano tərəfindən səsləndirilən qərəzli və qəbul edilməz bəyanatı tamamilə rədd edirik: "Aİ nümayəndəsinin bəyanatı Azərbaycanda insan hüquqlarının vəziyyəti ilə bağlı reallıqları uzaq olmaqla yanaşı, açıq-aşkar saxtakarlıqlarla doludur. Müəyyən fəaliyyətlərin qeyri-qanuni maliyyələşdirilməsi, qanunsuz maliyyə əməliyyatları və s. kimi bir sıra cinayət əraşdırmaları ilə əlaqədar saxlanılan şəxslərin məsələsi müvafiq cinayət icra rejimi qanun-

larının tələbləri çərçivəsində həyata keçirilir. Cinayət işlərinin və təhqiqatların, habelə məhkəmə qərarlarının nəticələrini gözləmək əvəzinə, təqsirləndirilən şəxslərin azad edilməsi üçün Azərbaycana çağırışların edilməsi hüquqi prosedurlarla açıq ziddiyyət təşkil edir. Bununla yanaşı, saxlanılan şəxslərin tibbi və digər yardımdan məhrum edilməsi ilə bağlı iddiaların heç bir əsası yoxdur. Aİ tərəfinin istinad etdiyi bütün şəxslər qanunla müəyyən edilmiş qayda və çərçivədə lazımı yardımla təmin olunurlar".

A.Hacızadə deyib ki, Aİ-nin bir sıra Avropa ölkələri və siyasətçilərinin siyasi baxımdan verdikləri üstünlüklər əsasında müəyyən şəxsləri əfv etmək üçün əsassız ictimai tələbləri Avropanın qanunun aliliyinə həqiqətən sadiq olduğunu şübhə altına alır. Azərbaycan bu sahədə kifayət qədər təcrübəyə, biliyə, müdrikliyə malikdir, beləliklə məcbureddi məsləhət və göstərişlərə ehtiyac duymur. Eyni zamanda, Azərbaycanın COP29-a sədrliyinin bu prosesə aidiyyəti olmayan siyasi motivlərlə şübhələndirilməsi, ölkəmizin öhdəliyi daxil olmaqla, iqlim dəyişikliyi ilə mübarizədə əməkdaşlıq istiqamətində ideyanın mahiyyətinə ziddir. "Azərbaycan beynəlxalq hüquqi öhdəliklərini yerinə yetirməyə bundan sonra da davam edəcək və Aİ-nin müəyyən institutlarını İttifaq çərçivəsində insan hüquqlarının kobud şəkildə pozulmasına diqqət yetirməyə, Azərbaycana qarşı müdaxilə və təxribatlarını dayandırmağa çağırır", - deyər XİN-in rəsmi nümayəndə-

si vurğulayıb.

İcmə: Avropa İttifaqının bu davranışı ayrı-seçkil və təxribatçı karakter daşıyır

Qərbi Azərbaycan İcması da Aİ-nin nümayəndəsinin Azərbaycanın daxili işinə qarşı və məhkəmə hakimiyyətinin müstəqilliyinə xələf gətirməyə cəhd edən bəyanatını sərbəst şəkildə qınayıb. Bununla bağlı İcmamızın bəyanatında bildirilib ki, Azərbaycana saxta ittihamlarla insan hüquqları sahəsində dərslər verməyə çalışan Avropa İttifaqı ilk öncə bu cür səhəbiyyəti haradan aldığı dair izahat verməlidir. Bununla yanaşı, Ermənistan tərəfindən etnik təmizləməyə məruz qalmaqla, müliyyətinə və mədəni irsindən məhrum edilməklə hüquqları pozulmuş yüz minlərlə azərbaycanlının taleyinə biganə qalması Avropa İttifaqının bu davranışı ayrı-seçkil və təxribatçı karakter daşıyır. Bu cür qərəzli və ayrı-seçkil davranışı ilə Avropa İttifaqı ali dəyərlər olan insan hüquqlarına zərər vurur və regionda davamlı sülh istiqamətində müşahidə olunan müsbət dinamikanı pozmağa çalışır.

Qərbi Azərbaycan İcması Avropa İttifaqından bu cür qərəzli və ziyanlı siyasətindən əl çəkməyi, regionda sülhə mane olmamağı və Ermənistanın qovulmuş azərbaycanlıların qaydışına dəstək verməklə insan hüquqlarına sadiqliyini əməldə göstərməyi tələb edib.

Nardar BAYRAMLI

Türk Dövlətlərinin yeni iqtisadi platforması

Qiymətləndiricilərin Forumu əməkdaşlıq imkanlarını əlaqələndirməyi hədəfləyir

Mayın 31-i və iyunun 1-də Bakıda Türk Dövlətləri Qiymətləndiricilərinin III Beynəlxalq Forumu keçiriləcək. Tədbirdə Türk Dövlətləri Qiymətləndiricilər Birlikləri Şurasına (CAATS) üzv olan Azərbaycan, Türkiyə, Qazaxıstan, Özbəkistan, Qırğızıstan, Türkmənistan və Şimali Kipr Türk Cümhuriyyətindən olan qiymətləndirici birliklərinin rəhbərləri ilə yanaşı, Rusiya, Belarus və Gürcüstan da bu sahə üzrə tanınmış mütəxəssislərinin iştirakı nəzərdə tutulub. Forumda türk dövlətləri qiymətləndiriciləri, eləcə də digər nümayəndələr və biznes icması, iqtisadi assosiasiyalar arasında yeni əməkdaşlıq formatlarının qurulması, əlaqlərin birləşdirilməsi və ortaq milli qiymətləndirmə siyasətinin həyata keçirilməsi, bu sahədə vahid məlumat bazasının yaradılması planlaşdırılır.

Türk dövlətləri arasında iqtisadi integrasiyanın gücləndirilməsi və vahid platformanın yaradılması istiqamətində ən mühüm addımlardan biri kimi ölkələrin qiymətləndirici təşkilatlarının da vahid əlaqədə birləşdirilməsi əsas prioritetlərdən biridir. Bu siyasətə əsasən, ötən ilin aprel ayında Bakıda keçirilən "Zirvə Görüşü"ndə Türk Dövlətləri Qiymətləndiricilər Birliyi yaradılıb və təşkilatın mərkəzi ofisi Qazaxıstanın Türkdüstan şəhərində yerləşir.

Türk Dövlətlərinin Qiymətləndiriciləri arasında əməkdaşlıq planları əsas etibarilə qiymətləndirmə sektorunun inkişafında birgə təcrübələrin bölüşdürülməsi, bu sahədə maliyyə hesabatlarnın təqdim edil-

məsinin yeni standartlarının hazırlanması və mübadiləsi, şəffaflıq üzrə yeni təbiiqlərin əlaqələndirilməsi və digər sahələri əhatə etməkdədir. Üzv ölkələr arasında qiymətləndirmə fəaliyyəti fərqli olsa da, ümumi yanaşma oxşardır. Belə ki, hər bir ölkənin qiymətləndirici strukturları daşınar əmlak, maşın və avadanlıqlar, nəqliyyat vasitələri, daşınmaz əmlak, o cümlədən torpaq sahələri, mədəni irs nümunələri və təbii sərvətlər, tarix, mədəniyyət və təbiət abidələri, qeyri-maddi əmlak və əqli mülkiyyət, digər istiqamətlər üzrə qiymətləndirmə fəaliyyəti həyata keçirdiyindən həmin sahələrdəki yeniliklər hər biri üçün əhəmiyyətli kəsb edir. Bu baxımdan, türk dövlətləri müasir dövrdə maliyyə şəffaflığı və hesabatlılığın xüsusi ön plana çıxdığı çağırışlara uyğun olaraq qarşılıqlı fəaliyyətin birləşdirilməsi daha vacib hesab edir. Bu məsələ bir neçə ay əvvəl Ankara şəhərində keçirilən Türk Dövlətləri Qiymətləndiricilər Birliyinin toplantısında da əsas diqqət mərkəzində olub. Həmin toplantıda üzv ölkələr tərəfindən qəbul edilmiş 2024-2025-ci illərə dair Fəaliyyət planına əsasən, qiymətləndirmə üzrə ortaq sənədin hazırlanması nəzərdə tutulur.

Yeni konseptual sənəd türk dövlətləri arasında təkcə qiymətləndirici orqanların əlaqələrinin inkişafına deyil, həm də bu ölkələrin digər iqtisadi strukturlarının da əməkdaşlığına mühüm töhfələr verə bilər. Çünki qiymətləndirmə fəaliyyəti iqtisadiyyatın bir çox sahələrini əhatə

edir və xüsusilə də maliyyə sektorunda hesabatlılığın təmin edilməsində, dövlət satınalmaları sahəsində yeni meyarların mənimlənməsində də əhəmiyyətli rol oynaya bilər.

Türk dövlətləri, o cümlədən Türkiyə və Azərbaycan arasında iqtisadi münasibətlərin keyfiyyətə yeni mərhələyə qədəm qoyması, azad ticarət, güzəstli gömrük rejimlərinin yaradılması istiqamətində söylər gücləndirilir. Türk dövlətləri arasında şəffaflığın və hesabatlılığın ən yeni modelləri qarşılıqlı olaraq mənimlənilir, tərəfdaş qurumlar arasında bacarıqların artırılması, o cümlədən qabaqcıl təcrübələrin paylaşılməsi, mütəxəssislərin mübadiləsi və birgə araşdırmaların aparılması, ekspert məsləhətləşmələri və texniki yardımın təşkili nəzərdə tutulur. Türk dövlətləri Azərbaycanın müəllifi olduğu "Asan Xidmət"

modelinin öyrənilməsi və tətbiqinə xüsusi önəm verir, eləcə də tərəflər iqtisadi idarəetmədə ən demokratik meyarların, şəffaflıq prinsiplərinin tətbiqində birgə mübadiləni artırmağa çalışır. Xüsusilə də, Azərbaycan və Türkiyə müasir rəqəmsal və elektron xidmətlərin mübadiləsinin təşviqində fəal rol oynayır. Ona görə də bu cür iqtisadi layihələrin vahid türk ailəsinin hər birinə açıq olduğu bir dönmədə qiymətləndirici qurumların da əlaqələrində vahid koordinasiyanın qurulması iqtisadi maliyyə yeniliklərinin qarşılıqlı mübadiləsinin stimullaşdırması olacaq. Həmçinin türkdillli dövlətlər iqtisadiyyatlarına yeni texnologiya və ixtiralar təqdim etməklə yerli sənaye sahələrini inkişaf etdirir, milli iqtisadiyyat quruculuğu planlarını vahid sistemdə birləşdirərək regional iqtisadi model formalaşdırmağa çalışır. Bütün bu layihələr maliyyə şəffaflığı və asan ticari münasibətlər fonduna genişlənməklə bu prosese cəlb edilən biznes icmaları arasında ticarət və sərmayə əməkdaşlığının gələcək inkişafına da töhfə vermiş olur.

Yuxarıda sadalanan müxtəlif sahələrdəki əməkdaşlıq gələcəkdə türk dünyasının iqtisadi proseslərdə rolunun güclənməsi yönündə yeni bir addım olduğundan bu baxımdan Türk Dövlətləri Qiymətləndiricilərinin Forumu türkdillli ölkələr arasında əməkdaşlıq yeni təşkilatı mərhələyə yüksəlməklə yanaşı, həm də iqtisadi sahələrdə əlaqələrin güclənməsinə də zəmin yaratmış olacaq.

ELBRUS

4 ölkənin yaratdığı "yaşıl körpü" ...

"Xəzər-Qara dəniz-Avropa Yaşıl Enerji Dəhlizi"nə qoşulan ölkələrin sayı artır

Azərbaycanın təşəbbüskarlığı ilə geniş coğrafi hədd alan "yaşıl enerji" ailəsinə qoşulan ölkələrin sayı daha da artmaqdadır. 2024-cü ilin əvvəllərindən başlayaraq Asiya və Avropa ölkələrinin birləşdiyi müasir enerji koalisiyasının üzvləri arasında qarşılıqlı əməkdaşlığa dair sazişlərin imzalanması da bunu təsdiq edir. Ötən gün Azərbaycan, Rumıniya, Gürcüstan və Macarıstan arasında yeni enerji əməkdaşlığı üzrə birgə müəssisənin yaradılmasına dair memorandum imzalanması isə artıq "yaşıl enerji"nin ixracında tranzitlərin birləşdirilməsi və vahid kabelin yaradılması sazişlərinin təzahürü hesab edilə bilər. Qeyd edək ki, memorandum Rumıniyanın "Transelectrica", Azərbaycanın "Azərenerji" ASC, Gürcüstanın "Elektrik Şəbəkəsi" və Macarıstanın "MVM" şirkəti arasında imzalanıb və əsas hədəf "yaşıl enerji dəhlizi" layihəsinin reallaşdırılmasıdır.

Enerji dəhlizi Xəzərin "yaşıl enerji" potensialının səfərbər olunmasını nə "yaşıl resurslar"ın geniş coğrafiyada təchizatının şəxələndirilməsinə, təmiz enerji keçidinə nail olmağa hesablanıb. Avropa Komissiyasının dəstəyi ilə həyata keçirilən "Yaşıl enerji dəhlizi"nin ("Xəzər-Qara dəniz-Avropa Yaşıl Enerji Dəhlizi") yaradıcısı 4 ölkə - Azərbaycan, Gürcüstan, Rumıniya və Macarıstan olsa da, əslində, bu tranzit qovşağı daha böyük coğrafiyanı nəzərdə tutacaq regional enerji potensialının möhkəmləndirilməsinə xidmət edəcək. Bunu Avropa İttifaqının Enerji komissarlığı da bəyan edib. Komissarlığın bəyanatında qeyd edilir ki, təmiz enerjiyə keçidin ən etibarlı qollarından biri olan "Yaşıl enerji dəhlizi" böyük bir bölgəni əhatə etməklə təmiz enerjiyə keçid strategiyasının prinsiplərinə uyğun olaraq rəqəbətkəçiliyyətli bazanın formalaşmasına və bərpaulunan mənbələrdən elektrik enerjisinin çoxşaxəli mübadiləsinin təmin edəcək. Bu baxımdan layihənin Cənubi Qafqaz-Avropa platformasından çıxaraq digər regionları da qovuşduracağı istisna deyil.

"Xəzər-Qara dəniz-Avropa Yaşıl Enerji Dəhlizi" layihəsinə qoşulmaq istəyən ölkələrin sayı hədsiz dərəcədə çoxdur.

Bolqarıstan hökuməti də Qara dəniz kabelinə qoşulmaq və enerji ixracında tənzimləyici və idarəedici rol oynayacaq birgə müəssisədə iştirak niyyətini bəyan edib. Bolqarıstan "Qara dəniz kabeli"nə qoşulmaqla Azərbaycanın külək və Günəş enerjisi stansiyalarından əldə edilən "yaşıl enerji"nin əldə edilməsinə nail ola bilər, eyni zamanda, Avropaya nəqlində tranzit ölkəyə çevrilir.

"Yaşıl dəhliz" in digər iştirakçıları kimi Türkmənistan, Qazaxıstan və Özbəkistandan da maraqlı böyükdür. Hər 3 ölkə imkanlarını təqdim edərək bu dəhlizdə yer almaq niyyətlərini ifadə edib. Yerli gəlməçilik, bu ayın əvvəlində, mayın 1-də Daşkənddə keçirilən görüşdə Qazaxıstan, Özbəkistan və Azərbaycan "yaşıl enerji" dəhlizinin yaradılmasına dair memorandum imzalayıb ki, bu

salı üçün təxminən 157 QVt güc vardır. Eləcə də Qazaxıstan sektorunda da Günəş və külək stansiyaları üçün zəngin resurslar var ki, hazırda bu sahədə infrastruktur yaradılır. Bu ölkənin külək potensialı ildə 1 trilyon 820 milyard kilovat/saatdan çoxdur, Günəş enerjisi isə 1 trilyon kilovat/saatdır. Yaxud Özbəkistanın Asiya çöllərində Günəş enerjisi üçün resurslar xeyli böyükdür, külək enerjisinin potensialı 520 QVt, Günəş enerjisinin potensialı isə 2 trilyon 58 milyard kVt təşkil edir. Bu isə Mərkəzi Asiya və Xəzər regionları arasında böyük bir yaşıl gücün səfərbər olunması üçün imkanları artırır. Ona görə də Xəzər-Qara dəniz kabeli Avropa İttifaqının enerji maraqlarına xidmət edir və Mərkəzi Asiya və

Qafqazın "yaşıl körpü"yə çevrilməsi istiqamətində söylər getdikcə artmaqdadır. Burada diqqət çəkən ən əsas məqamlardan biri aparıcı ölkə olan Azərbaycanın iradəsinin daha çox rol oynaması ilə bağlıdır. Aİ bölgədə bu cür strateji qərarların qəbul olunmasında, sənədlərin imzalanmasında açar ölkə kimi rəsmi Bakı ilə masaya oturur. Azərbaycanın Bərpa Olunan Enerji üzrə Dövlət Agentliyi ilə Aİ-nin "WindEurope" Assosiasiyası arasında külək enerjisi sahəsində əməkdaşlığa dair Anlaşma Memorandumunun, eləcə də Azərbaycanın Energetika Nazirliyi ilə Aİ-nin "Nobel Energy" şirkəti arasında Anlaşma Memorandumunun imzalanması da bir daha "yaşıl güclər" in şəxələndirilməsində ölkəmizlə məsləhətləşdiyinə təsdiq edir. Bütün bunlar isə birmənalı olaraq Aİ dövlətlərinin Azərbaycanı başlatdığı yeni enerji bumu və ya "yaşıl enerji" proqramında müttəfiqliyinin möhkəmləndirir.

Azərbaycan "Qara dəniz kabeli"ni həm də Cənub Qaz Dəhlizində yer alan bütün ölkələrin ortaq ailəsi kimi görür və siyasəti də bu istiqamətdə irəlilədir. Məsələn, 2024-cü il martın 1-də Bakıda Cənub Qaz Dəhlizi Məşvərat Şurası çərçivəsində keçirilən Yaşıl Enerji Şurasının iclasında Cənub Qaz Dəhlizi "yaşıl enerji" sahəsində vacib əməkdaşlığın ən nəhəng platforması kimi dəyərləndirilib. Bu layihə çərçivəsində "yaşıl hidrogen"lə bağlı ölkələrarası dialoqu artırılması qərar alınıb. Eyni zamanda, Azərbaycan və Avropa İttifaqı daxil olmaqla 23 ölkə, 6 beynəlxalq təşkilat və 44 şirkətin təmsil olunduğu tədbirdə "yaşıl enerji" sahəsində əməkdaşlığa dair sənədlər imzalanıb.

Bələliklə, Azərbaycanın 2 il əvvəl əsasını qoyduğu "Azərbaycan Respublikası, Gürcüstan, Rumıniya və Macarıstan Hökumətləri arasında yaşıl enerjinin inkişafı və ötürülməsi sahəsində strateji tərəfdaşlıq haqqında Saziş"ə qoşulan ölkələrin sırasını genişlənməsi rəsmi Bakının həmişə olduğu kimi enerji təşəbbüskarlığına beynəlxalq dəstəyi artırır.

E.CƏFƏRLİ

Fransız Polineziyası müstəqillik yolunda

Bu gün müstəmləkə ölkələrinin xalqları daha Fransanın yürütdüyü sümürmə və irqçilik siyasətinə dözmək istəmir. Getdikcə daha çox ölkədə "Rədd ol, Fransa" şüarları səsləndirilir və onun hər hansı bir formada mövcudluğuna son qoyulur. Təkcə son vaxtlarda bir neçə keçmiş müstəmləkə ölkəsindən Fransanın hərbi kontingenti çıxarılıb və bu tendensiya onilliklər boyunca Fransanın ağır müstəmləkəçilik siyasətindən əziyyət çəkən əksər ölkələrdə geridönməz prosese çevrilib. Yelisey Sarayına açıq narazılıq jestləri edən və müstəqillik qazanmağa çalışan belə ölkələrdən biri də Fransız Polineziyasıdır.

Arxipelaqlar ölkəsində ağır müstəmləkəçiliyin tarixi

Sözügedən ölkə Fransadan təqribən 17 min kilometr uzaqda - Sakit okeanın cənubunda 5 arxipelaqdan ibarətdir. Buraya Markiz, Cəmiyyət, Qambye, Tubuai və Tuamotu arxipelaqları daxildir. Ümumiyyətlə, təxminən 130 ada bu ölkədə birləşir. Adaların ən böyüyü Taiti adasıdır ki, paytaxt şəhər Papietə də məhz bu adadadır. Fransa Polineziyasının, ümumilikdə, sahəsi 4167 km² - dir. 2020-ci il siyahıyaalınmasına görə, Fransa Polineziyasının əhalisi 295 min nəfər təşkil edir.

Bu ölkə yerli dildə Maohi Nui adlandırılır. Fransanın burada müstəmləkəçilik siyasətinə başlamasının uzun tarixi var. 1840-cı illərdə - Fransa-Taiti müharibəsinin başa çatması (1844-1847) əvvəlcə Markiz adalarında, sonradan isə Taitidə

Fransanın müstəmləkə quruluşunun tətbiqinin başlanğıcı oldu. Taiti kralçası IV Pomare 1843-cü ildə qurulmuş Fransız protektoratını nəhayət, qəbul etmək məcburiyyətinə qaldı. Bir müddət sonra - 1880-ci ildə kral V Pomare Taiti Krallığını Fransaya verməyə razı oldu və bu razılaşma həmin il dekabrın 30-da imzalanaraq qanunlaşdırıldı. Bu qanun krallığın bütün subyektlərinə Fransa vətəndaşlığı verildi. Buradan da göründüyü kimi, Polineziyanın (Taiti Krallığı 1881-ci ildən Okeaniyanın fransız əraziləri (EFO), 1957-ci ildən isə Fransız Polineziyası adlanıb) Fransa tərəfindən işğal məhz həmin illərə təsadüf edir.

Polineziyanın yerli əhalisi səsvərmə hüququnu yalnız 1946-cı ildə əldə edib və 1957-ci ildə ilk yerli

hökumətini qurub. Buna baxmayaraq, 1977-ci ildə Polineziya məktəblərində yerli dillər tədris olunmayıb. Polineziya həm də bəzi epidemik xəstəliklərin (çünqunquna böhranı, Denge epidemiyası) yayıldığı ərazi kimi tanınır. Bu azmış kimi, 30 il ərzində - 1966-1996-cı illərdə Fransa tərəfindən burada 200-ə yaxın nüvə sınağı həyata keçirilib. Belə ki, 1966-1974-cü illərdə 46 atomfə, 1975-1996-cı illərdə isə 147 yeraltı sınaq həyata keçirilib. Bu sınaqlar yerli əhali və ümumiyyətlə, bölgədə ətraf mühit üçün ağır fəsadlarla nəticələnib. Ümumilikdə, təqribən 170 min nəfər Fransanın burada həyata keçirdiyi nüvə sınaqlarının qurbanı olub.

Fransa BMT-nin qərarlarına qarşı

Fransız Polineziyasının yerli icmalarının müstəqillik uğrunda ardıcıl mübarizəsi beynəlxalq səviyyədə dəstəklənir. BMT Nizamnaməsinin 73-cü maddəsinə əsasən, Fransanın Okeaniyadakı denizəşırı ərazilərindən olan Fransız Polineziyası 1946-cı ildə BMT-nin "Dekolonizasiya edilməli olan ərazilər" siyahısına daxil edilib. Lakin yerli əhalinin razılığı olmadan 1947-ci ildə Fransız Polineziyası həmin siyahıdan çıxarılıb.

Bununla belə, Yelisey Sarayının davamlı söylərinə baxmayaraq, Parisə Fransız Polineziyasının müstəqillik məsələsinə beynəlxalq gündəlikdən birdəfəlik çıxarmaq müyəssər olmayıb. Fransız Polineziyasının müstəmlə-

kəçilikdən azad olunması məsələsi ilə əlaqədar BMT Baş Assambleyasının "Müstəmləkə ölkələrinə və xalqlarına müstəqilliyin verilməsi haqqında" Bəyannaməsinin həyata keçirilməsinə dair son on ildə 11 qətnamə qəbul olunub. BMT Baş Assambleyası təşkilatın Nizamnaməsinin XI fəslinə uyğun olaraq, 1960-cı il 14 dekabr və 2013-cü il 17 may tarixli "Fransız Polineziyasının öz müqəddəratını təyinetmə" adlı qətnamələrində Fransız Polineziyası xalqının öz müqəddəratını təyin etməsinə və müstəqillik qazanmasına onun əsas hüququ kimi təsdiqləyib. Sözügedən qətnamələr rəhbər tutularaq, Fransız Polineziyasının "Dekolonizasiya edilməli olan ərazilər" siyahısına uyğunluğu yenidən qəbul edilib. Lakin Nizamnamənin 73-cü maddəsinə və "Müstəmləkə ölkələri və xalqlarına müstəqilliyin verilməsi haqqında" Bəyannamənin qəbulundan 63 il keçməsinə baxmayaraq, ərazinin hələ də Fransa hökuməti tərəfindən idarə olunmasına dair narazılıq ifadə edilir. Mühüm beynəlxalq sənədlər və yerli xalqın azadlıq mübarizəsinə baxmayaraq, Fransa BMT Təhlükəsizlik Şurasının daimi üzvlüyü statusundan da istifadə edərək adalardakı kolonial maraqlarını inadkarlıqla davam etdirir. Sual olunur: Nə vaxtadək?

Müstəqillik tərəfdarlarının mütləq çoxluğu

Fransız Polineziyasının Parisin müstəmləkəsi altındakı digər ərazilərdən fərqi ondadır ki, Yelisey Sarayı yerli əhalinin assimilyasiyasına nail ola bilməyib (burada əhalinin 78 faizini polineziyalılar təşkil edir - red.). Məhz bunun nəticəsidir ki, Fransa Yeni Kaledoniya-da etnik icmalar arasında təbiiq etdiyi "parçala və hökm sür" siyasətini burada həyata keçirməkdə acizdir. Parisin, həmçinin adalar ölkəsində dini fərqlilikdən istifadə etmək cəhdləri də gözənilən səmərəni vermir. Deyə bilərik ki, burada Yelisey Sarayına müqavimət göstərən və azadlıq mübarizəsindən geri çəkilməyən güclü hərəkat formalaşmış. Müstəqillik tərəfdarlarının ölkənin siyasi həyatına geniş təsir imkanları var. Ümumiyyətlə, Fransız Polineziyasının siyasi mənzərəsi özünəməxsusluğu ilə fərqlənir. Burada Prezident parlament üzvlərinin mütləq səs çoxluğu ilə seçilir.

Polineziya parlamenti beş il müddətinə seçilən və yenidən seçilmək hüququ olan 57 üzvdən ibarətdir. Ölkə parlamentində müstəqillik tərəfdarları mütləq çoxluğu təşkil edirlər. Belə ki, hazırda parlamentdə təmsil olunan əsas siyasi qüvvə "Tavini Huiraatira" (müstəqillik tərəfdarları) partiyasıdır. Bu partiya ölkə parlamentində 38 yerə sahibdir.

Müstəqillik uğrunda mübarizə aparan "Tavini Huiraatira" partiyasının adı yerli dildən tərcümədə "Yerli xalqa xidmət etmək" mənasını ifadə edir. "Tavini Huiraatira" 1977-ci ildə Oskar Temaru tərəfindən təsis olunub və o, indi də partiya üzvləri təşkil edir. Bu partiyanın əsas məqsədi Fransız Polineziyasının müstəqilliyinin əldə edilməsidir. Parlamentdə mütləq üstünlüyə sahib olan bu partiyanın üzvü Moetai Brotherson Fransa Polineziyasının prezidentidir. Assambleyanın sədri

Antoni Geros

isə partiya sədrinin müavini. "Tavini Huiraatira" partiyası tərəfindən müstəqillik istiqamətində növbəti addım kimi Dekolonizasiya İşləri üzrə Komissiya təsis edilib. Ölkədə partiya ilə bağlı 8 deputatdan ibarət "Tavini Huiraatira" qrupu da fəaliyyət göstərir. Hazırda qrup Səhiyyə, həmrəylik və məşğulluq komitəsinin üzvüdür. Qrupun əsas fəaliyyət istiqamətləri nüvə silahları, ətraf mühit, nəqliyyat, turizm, səhiyyə, elm, təhsil və bu kimi digər mövzular haqqında araşdırmalar aparmaq, hesabatlara hazırlamaq və xalq məlumatlandırmaqdır. Fransız Polineziyasının 2013-cü ildə yenidən BMT-nin dekolonizasiya edilməli olan ərazilər siyahısına salınması məhz "Tavini Huiraatira" partiyasının nümayəndələrinin apardığı yorulmaz iş nəticəsində mümkün olub.

Bakı ilə sıx əməkdaşlıq

Məlumdur ki, haqq-ədalət tərəfdarı olan Azərbaycan Fransanın müstəmləkəçilik siyasətinin ifşası istiqamətində fəal siyasət aparır. Ölkəmizin irəli sürdüyü təkliflər əsasında Bakı Təşəbbüs Qrupu (BTQ) yaradılıb. Bu təsisat ayrı-ayrı ölkələrdə xalqların azadlıq mübarizəsinə dəstək verir. O cümlədən "Tavini Huiraatira" partiyası ölkənin müstəqilliyinin bərpası istiqamətində fəaliyyətini xarici platformalarda da davam etdirir. Partiya ötən il Qoşulmama Hərəkatının Azərbaycanda keçirilməsi nazirlər iclası çərçivəsində kolonializmlə mübarizəyə dair təşkil edilmiş tədbirdə Bakı Təşəbbüs Qrupunun yaradılmasında iştirak edən tərəflərdən biridir. Bu partiyanın nümayəndələri Bakı Təşəbbüs Qrupunun müvafiq komitələrində təmsil olu-

nur, Qrupun dünyanı müxtəlif ölkələrinə təşkil etdiyi bütün tədbirlərdə fəal iştirak edirlər. Partiya ilə BTQ arasında əməkdaşlıq haqqında memorandum da imzalanıb. Memorandum gələcək əməkdaşlığın hüquqi bazasının yaradılması istiqamətində mühüm addım olmaqla yanaşı, müxtəlif sahələrdə əməkdaşlığın qurulması üçün yol xəritəsi funksiyasını daşıyır.

Qeyd edək ki, "Tavini Huiraatira" partiyasının rəhbər heyəti və nümayəndələrinin mayın 29-dan iyunun 2-dək Bakıya səfərləri çərçivəsində yeni sahələrdə əməkdaşlığın perspektivləri müzakirə ediləcək. Nümayəndə heyəti Milli Məclisdə Fransız Polineziyasına dair elmi konfransa da qatılacaqlar.

Mübariz FEYİZLİ

NATO - Rusiya: qarşıdurmanın bir addımlığında...

Kollektiv Qərb eskalasiyanın coğrafiyasını böyüdür

2022-ci ilin fevralında başlanan Ukrayna-Rusiya müharibəsinin miqyası və coğrafiyası böyüyə bilər. Belə ki, müharibə başlanan gündən etibarən Kiyevə maddi yardımlar ayrıran kollektiv Qərb müharibəyə münasibətdə yeni mövqə sərgiləyib. Əgər bir müddət öncəyə qədər Qərbin aparıcı dövlətləri, eyni zamanda, NATO üzvü olan mərkəzi Avropa kontingentinin ölkələri onların silahları ilə Rusiya-yə qarşı zərbələr endirməyə icazə vermirdilərsə, bu qadağa aradan qaldırılıb. Xatırladaq ki, hələ bir müddət öncə bir sıra ölkələr bunu NATO-Rusiya qarşıdurmasının məşqi olacağını söyləyirdilər. Bildirilirdi ki, hazırkı məqamda NATO-nun Rusiyaya qarşı hərbi əməliyyatlara başlaması real deyil. Amma verilən son qərar bunun əksini göstərir.

ABŞ da razıdır...

Vurğulandığı kimi, Böyük Britaniya, Latviya, Litva, Niderland, Polşa, Finlandiya, Fransa, Çexiya, İsveç və Estoniya Ukraynaya öz silahları ilə Rusiya ərazisinə zərbələr endirməyə icazə verib. Bu barədə məlumat yayan xarici KİV-lər bildirib ki, mayın 25-də verdiyi açıqlamada NATO-nun Baş katibi Yens Stoltenberq də Rusiyadakı silah obyektlərinin məhv edilməsi üçün Qərb silahlarının istifadəsinə qoyulan qadağanın aradan qaldırılmasına çağırıb. Xatırladaq ki, az zaman öncə bir qrup ABŞ Konqresinin üzvü Ukraynanın Rusiya ərazisinə qarşı hücumlarda ABŞ silahlarından istifadə etməsinə icazə verilməsini istəmişdi.

ABŞ-in məsələdəki mövqeyi isə müəyyən mənada anlaşılmazdır. Belə ki, ABŞ-in NATO-dakı daimi nümayəndəsi Culian Smit Ukraynaya Amerika silahlarından istifadə etməklə Rusiya ərazisindəki hədəflərə zərbələr endirmək üçün qoyulan məhdudiyyətləri şərh edərkən deyib ki, Ukraynanın Rusiyaya qarşı hərbi əməliyyatları necə aparacağını seçmək hüququ var: “Düşünürəm ki, ABŞ dövlət katibi Entoni Blinken və başqaları açıq şəkildə bildirdilər ki, bu, son nəticədə Ukraynanın müharibəsidir, işğalçı ilə necə mübarizə aparacağına o, qərar verir, biz bunu onların ixtiyarına buraxırıq”.

Eyni zamanda, Smit qeyd edib ki, Ukraynanın Rusiyanı Amerika silahları ilə vurmaq hüququ ilə bağlı “təzə xəbərləri” yoxdur. Vurğulandığı kimi, ABŞ-in

NATO-dakı müttəfiqlərinin bir neçəsi artıq Kiyevə onlardan aldığı silahlarla Rusiya ərazisinə zərbələr endirməyə icazə verib.

Münaqişəni alovlandırmaq istəyən qüvvələr iş başındadırlar

Məsələ ilə bağlı fikirlərini “Yeni Azərbaycan”a bölüşən politoloq İlyas Hüseynov bildirib ki, Polşadan başlayaraq digər kollektiv Qərb dövlətlərinin Ukraynaya verilən silahların Rusiya ərazisinə tətbiqinə dair çağırışların şahidi olmaqdayıq. Bu isə Rusiya - Ukrayna müharibəsində yeni bir mərhələnin başlanğıcı hesab oluna bilər: “Düzüdür, Ukrayna indiyə qədər də

Rusiya ərazisini hədəfə alırdı, oraya müxtəlif silah və sursatlar vasitəsilə zərbələr endirilirdi. İndiki mərhələdə artıq söhbət sanki fərqli mərcə alır - açıq və ya məxfi formada verilən Qərb silahlarının Rusiya ərazisində tətbiqinə dair bir təlimat verilməsi kimi hesab olunur. Bu təlimat isə Rusiya - Ukrayna müharibəsində həm də döyüş əməliyyatlarının miqyasının və coğrafiyasının daha da genişlənməsinə yol açar bilər. Bu təlimatdan bəlli olur ki, rəsmi Kiyev sanki əməliyyatları həm də Rusiya ərazisinə daşımaq niyyətindədir. Baş verənlərin Xarkov ətrafında Rusiyanın hücumlarının genişləndirilməsi ilə bağlı hazırlıqlar görüldüyü bir zamanda təsadüf etməsi də nəzərə alınmalıdır”.

Məsələnin geopolitik təhlilinə gəldikdə isə İ.Hüseynov Qərbin son dövrlərdə yeni bir xətt tutduğunu bildirib. Onun sözlərinə görə, Qərb Çini öz yanına çəkməyə çalışsa da, buna müvəffəq ola bilmədi. “Geopolitik nöqtəyi nəzərdən deyər bəlikər ki, Çini öz yanına çəkməyə qarşılıq kollektiv Qərb sanki buna müvəffəq ola bilmədi. Müxtəlif təmaslar, danışıqlar, nəticəsiz qaldı. Burada bir məqama da diqqət yetirmək lazımdır - Vladimir Putinin yenidən prezident seçilməsinin ardından Rusiya Pekin geopolitik vektorunu özü üçün əsas tərəfdə hesab etdi. Bu amil də Qərb tərəfindən Ukraynaya “yaşıl işıq” yandırılmasına səbəb ola bilər. Şübhəsiz ki, gələcək inkişaf mərhələsində prosesin gedişini diqqətlə izləmək gərəkdir. Məsələn, Ukraynanın hansı silahları məhz hansı istiqamətdə tətbiq edəcəyi maraqlıdır. Bundan başqa, Rusiyanın bu baş verənlərə cavabı hansı məcrada olacaq, bu da gedişatdən asılıdır. Yekun olaraq deyə bilərik ki, Qərbin bu yanaşmasına Moskvanın reaksiyası çox sərt oldu. Göründüyü kimi, dəfələri bu istiqamətdə xəbərdarlığın edilməsinə rəğmən eskalasiya ehtimalları getdikcə genişlənir. Bu baş verənlər NATO - Rusiya qarşıdurması ilə nəticələnmə bilər. Eyni zamanda, proseslərin bu istiqamətdə inkişafı danışıqlara, diplomatik təmaslara dair təhlilin keçirilməsi zərurətini də istisna edir. Sanki münaqişəni alovlandırmaq istəyən qüvvələr daha çəvik və sürətlə şəkildə iş başındadırlar” - deyər politoloq əlavə edib.

P.İSMAYILOV

Moldovada mühüm görüş...

Azərbaycan Evinin açılması təklif edildi

Azərbaycan Respublikasının Medianın İnkişafı Agentliyi

Məqalə “Azərbaycan Respublikasının Medianın İnkişafı Agentliyi”nin maliyyə dəstəyi ilə “Diaspor quruculuğu, lobbicilik və dünya azərbaycanlılarının həmrəyliyi” istiqaməti üzrə hazırlanmışdır

Bu gün müxtəlif xarici ölkələrdə fəaliyyət göstərən güclü diasporumuz mövcuddur. Bellidir ki, xaricdəki diaspor təşkilatları üçün ən mürəkkəb məsələ bu təşkilatların olduğu ölkənin ictimai həyatına inteqrasiyasıdır.

Hər bir diaspor həm tarixi Vətənin, həm də ondan ötrü artıq ikinci evə çevrilmiş ölkənin uğurlarını və üzlaşdığı çətinlikləri qəlbən və ruhan yaşayır.

Azərbaycan diasporu Moldovada ən böyük diasporlardan biridir. Rəsmi məlumata görə, bu ölkədə əslən Azərbaycandan olan 5 mindən çox sakin yaşayır. Hər bir ölkədə olduğu kimi, Moldovada yaşayan azərbaycanlıların da real maraqlarını və ehtiyaclarını bilmək çox vacibdir. Bu məqsədlə müntəzəm olaraq müxtəlif tədbirlər, Moldovanın bütün regionlarından olan diaspor nümayəndələri ilə görüşlər keçirilir.

Yeri gəlmişkən, belə görüşlərdən biri 2 gün öncə baş tutub. Mayın 29-da Diasporla İş üzrə Dövlət Komitəsinin sədri Fuad Muradovun Kişinevə səfəri çərçivəsində Moldovada yaşayan Azərbaycan icması ilə görüşü keçirilib. Görüşdə Moldova Azərbaycanlıları Konqresinin üzvləri, Azərbaycanın bu ölkədəki səfəri Ülvi Baxşəliyev, Diasporla İş üzrə Dövlət Komitəsinin və səfirliyin əməkdaşları iştirak ediblər.

Tədbirdə çıxış edən səfir Ülvi Baxşəliyev Diasporla İş üzrə Dövlət Komitəsinin soydaşlarımızla işini yüksək qiymətləndirib. Daha sonra isə Moldova Azərbaycanlıları Konqresinin sədri Elçin Bayramov Azərbaycan İcmasının gördüyü işlər və qarşıda duran hədəflər barədə hesabatla çıxış edib.

Komitə sədri Fuad Muradov Azərbaycanın Dövlət Bayrağının işğaldan azad olunan ərazilərimizdə ucaldılması hadisəsinə görə dünya azərbaycanlıları adından Prezident İlham Əliyevə və qəhrəman hərbiçilərimizə minnətdarlığını ifadə edib. F.Muradov Qarabağ bölgəsində görülən quruculuq işləri barədə ətraflı məlumat verib.

Komitənin fəaliyyəti barədə geniş hesabatla çıxışını davam etdirən sədr indiyədək həyata keçirilən çoxşaxəli fəaliyyət istiqamətləri barədə və dövlət başçısının Dünya Azərbaycanlılarının V Qurultayında xaricdə yaşayan soydaşlarımızla tövsiyələrini xatırladı.

Digər çıxışçılar bu cür görüşlərin keçirilməsinin əhəmiyyətindən danışdı, Moldovada Azərbaycan Evinin açılmasını təklif ediblər. Komitə sədri təklifə baxılacağını bildirdi. Tədbirin sonunda Dövlət Komitəsinin adından Moldovada diaspor fəaliyyətində aktiv olan bir

qrup icma üzvlünə təşəkkürmələr təqdim edilib.

Bundan başqa, F.Muradov Kişinevə səfər zamanı Moldovada bir sıra rəsmi görüşlər keçirib. Komitə sədri Moldova xarici işlər nazirinin müavini Sergiu Mihovla bir sıra məsələləri müzakirə edib. Müzakirələrdə Azərbaycanla Moldova arasında ikitərəfli münasibətlərin hazırkı vəziyyəti ilə bağlı aspektlər, xüsusilə təhsil, mədəniyyətə əsaslanan əməkdaşlıq kimi sahələrə diqqət yetirilib. Görüş zamanı regional təhlükəsizlik vəziyyəti qarşılıqlı faydalı, çoxtərəfli əməkdaşlığın aspektləri ilə bağlı mövzular müzakirə edilib.

Sergiu Mihov 28 May - Müstəqillik Günü münasibətilə Azərbaycan Respublikasının nümayəndə heyətinə təb-

riklərini çatdırıb. Eyni zamanda, Moldova rəsmisi Azərbaycan icmasının və Moldova Azərbaycanlıları Konqresinin mədəni dəyərlərinə və

kimliyin Moldovada təbliğində mühüm töhfəsini, eləcə də bir sıra təhsil və mədəniyyət təşəbbüslərini dəstəklədiyini yüksək qiymətləndirib.

F.Muradov da öz növbəsində Azərbaycan və Moldova arasında münasibətlərin perspektivləri, ölkələrin beynəlxalq təşkilatlar çərçivəsində əməkdaşlığı, Azərbaycan icmasının Moldova cəmiyyətinə inteqrasiyası barədə fikirlərini bölüşüb. O, eyni zamanda, Heydər Əliyev tərəfindən əsası qoyulmuş və Prezident İlham Əliyev tərəfindən uğurla davam etdirilən diaspor siyasəti haqqında nazir müavini məlumatlandırılıb.

F.Muradov, həmçinin Azərbaycanın işğaldan azad olunan ərazilərdə yeni quruculuq işləri barədə Moldovada tərəfinə geniş məlumat verib.

Komitə sədrinin növbəti görüşü Moldova Parlamentinin sədrinin müavini xanım Doina Gherman ilə olub. Görüşdə görüşün məqsədini bildiren Fuad Muradov ölkələrimiz arasında mövcud dostluq və əməkdaşlıq əlaqələrinin yüksək qiymətləndirildiyini qeyd edib. O, dövlətimizin diaspor siyasəti, komitənin strukturu, fəaliyyəti və həyata keçirdiyi irimiqyaslı layihələr, xaricdəki azərbaycanlı icmaların gördüyü işlər, soydaşlarımızın yerli cəmiyyətə inteqrasiyası və şəbəkələşməsi beynəlxalq layihələr çərçivəsində təcrübə mübadiləsi barədə fikirlərini söyləyib.

Xanım Doina Gherman bildirib ki, ölkələrimiz arasında parlamentlərarası əməkdaşlıq yüksək səviyyədədir və bu münasibətlərin genişləndirilməsi olduqca

əhəmiyyətlidir. Qeyd edib ki, Azərbaycan və Moldovanın birgə layihələrinə həyata keçirilməsi üçün yaxşı imkanları mövcuddur.

Bundan başqa, görüşdə müxtəlif istiqamətlərdə qarşılıqlı maraqlı doğuran məsələlər ətrafında əməkdaşlığın inkişafına dair fikir mübadiləsi aparılıb.

F.Muradovun daha bir görüşü Moldovanın Etnoslarla Münasibətlər Agentliyinin rəhbəri Vyacheslav Ryabçinskiy ilə olub. Görüşdə birgə əməkdaşlığa dair razılıq əldə edilib. Agentliyin rəhbərliyi Azərbaycanla dövlət edilib və təcrübə mübadiləsinin aparılmasının vacibliyi vurğulanıb.

Yegana BAYRAMOVA

Avropa Parlamentində korrupsiya qalmaqalı davam edir

Brüssel polisi ofis və iqamətgahda axtarış aparır...

Adı illərdir ki, müxtəlif korrupsiya qalmaqallarında hallanan Avropa Parlamenti yenidən diqqət mərkəzindədir. Belə ki, quruma qarşı yeni iddialar irəli sürülüb. Belçika federal prokurorunun bəyanatına görə, polis çərşənbə günü Avropa Parlamentində “Russiagate” işi ilə bağlı axtarış aparıb. Brüsseldəki iqamətgahda, eləcə də Avropa Parlamentinin Strasburq və Brüsseldəki ofislərində aparılan axtarışların motivi də bəlli olub - bu axtarışlar “Avropanın Səsi” internet saytında Rusiya təbliğatını daha da irəlilətmək üçün Avropa Parlamentinin deputatlarına müraciət edildiyi və onlara pul ödənilməsi barədə təhqiqat aparmaq və bu barədə hesabatlar təqdim etməmiş Avro-

Kaili dosyesi - milyonlarla rüşvət faktı...

Qeyd edək ki, bu kimi ittihamlar və iddialar Avropa Parlamentinə qarşı ilk dəfə həyata keçirilib - son bir neçə ildə AP ilə bağlı bir sıra korrupsiya, rüşvət, erməni lobbisinin dəstəyi və stimullaşdırılması ilə bağlı faktlar ortaya çıxıb.

Məsələn, 2022-ci ilin dekabrında AP olduqca ağır bir korrupsiya qalmaqalı ilə cəxşalanda. Dünyada beynəlxalq anti-korrupsiya gününün qeyd edildiyi bir tarixdə - dekabrın 9-da Belçika polisi AP-də fəaliyyət göstərən korrupsiya şəbəkəsini ifşa edərək onun bir neçə üzvünü həbs etdi. Saxlanılanlar arasında AP-nin vitse-prezidenti, yunanıstanlı deputat Eva Kailinin olması isə sensasiya effekti yaratdı. Belçikanın federal müstəntiqləri Kaili də daxil olmaqla, saxlanılanları rüşvət qismində

külli miqdarda pul və müxtəlif bahalı hədiyyələr almaqla körfəz ölkələrindən birinin (Qərb mediası daha sonra bu ölkənin Qəter olduğu açıqladı) xeyrinə qanunsuz lobbicilik etməkdə, AP-də qəbul edilən qərarlara təsir etməyə çalışmaqda ittiham etdi. İşlə əlaqədar Brüsseldəki 16 müxtəlif nöqtədə həyata keçirilən axtarışlar nəticəsində 600 min avro nağd pul aşkarlandı. Son bir həftə ərzində aparılan axtarışlar zamanı isə çamadan və portfellərdə 1,5 milyon avrodan çox nağd pul tapıldı. Müstəntiqlər bildirdilər ki, sözügedən korrupsiya şəbəkəsi bir neçə aydır, həmin Körfəz ölkəsinin xeyrinə AP-nin müxtəlif iqtisadi və siyasi qərarlarına təsir etməyə çalışıb.

1 aya iki korrupsiya faktı...

2023-cü ilin əvvəlində isə AP ilə bağlı daha bir fakt üzə çıxdı - belə ki, Avropa Parlamentinin spikerinin vəzifələrindən biri bu təşkilatın üzvlərinin bahalı otellərdə, dəbdəbəli restoranlarda keçirdikləri vaxt, təyyarələrdə biznes-salonlarda uçuşlar, şou proqramlarına və idman yarışlarına VIP-lojələrdə tamaşa etmək xərclərinin könər şəxslər tərəfindən ödənilməsi barədə təhqiqat aparmaq və bu barədə hesabatlar təqdim etməmiş Avro-

parlament deputatlarının cəzalandırılması haqda qərar qəbul etməkdən ibarətdir. Almaniya mədinin məlumatında isə bildirilir ki, AP rəsmisi olan Roberta Metsolanın əri ilə birlikdə Fransanın təmtəraqlı otelində keçirdiyi gecənin xərçinin Şərab İstehsalçıları Assosiasiyası tərəfindən ödənilməsi haqda məlumat verə bilməyib. Bu barədə söz-söhbət çox olsa da, nəticədə spikerə heç bir sanksiya tətbiq edilmədi. Onun Avropa Parlamentinin spikeri vəzifəsində işi üçün şərab istehsalının nə dərəcədə zəruri olması aydın olmasa da, məsələdə spikerin orinin rolu, ümumiyyətlə, tapmacaya çevrildi. Təbii ki, mühüm qalmaqallardan biri kimi yadda qalan hadisə qısa zamanda “ört-basdır edildi”.

Metsola ilə bağlı qalmaqaldan cəmiisi günlər ötdükdə - 2023-cü ilin martın sonu, aprelin əvvəlində isə Belçika polisi və alman müstəntiqləri Almaniya daş-

ladılan istintaq çərçivəsində sağ mərkəzçi Avropa Xalq Partiyasının Brüsseldəki qərar-gahında yoxlama apardılar - qeyd edək ki, Avropa Xalq Partiyası Avropa Parlamentində ən böyük fraksiya sayılır və üzvləri ən çox yerə sahibdirlər. İstintaqla bağlı əlavə məlumat verilməyə də, “Thüringer Allgemeine” qəzetini mənbələrə istinadən bildirmişdi ki, yoxlama Almaniya Xristian Demokratlar Partiyasının lideri Mario Foytqun 2019-cu il Avropa seçkilərində EPP-nin seçki kampaniyasındakı korrupsiya qalmaqalı ilə əlaqədardır. İstintaq Foytqun kampaniya zamanı müqavilə bağladığı bir internet şirkətindən mükafat alması ilə bağlı iddiaları araşdırır. Maraqlıdır ki, Avropa Xalq Partiyasının üzvləri arasında Avropa Parlamentinin sədri Robert Metsola, Yunanıstanın Baş naziri Kiriakos Mitsotakis, İsveçin Baş naziri Ulf Kristersson kimi tanınmış siyasətçilər yer alırdılar.

AK rəhbəri də ittiham edilir...

Vurğulayaq ki, bu kimi qalmaqallar yalnız AP üzvləri və ya Aİ-nin aşağı rəngli rəsmiləri ilə bağlı baş verməyib - Avropa Komissiyasının sədri Ursula Fon der Lyayenlə bağlı məsələlər də Avropa KİV-lərini daim “bəzəməkdədir”. Məsələn bir neçə ay öncə Fransanın “Vətənpərvərlər” Partiyasının lideri Florian Filippo Avropa Komissiyasının rəhbərini korrupsiya sxemi yaratmaqda, dələduzluqla ittiham etmişdi. “F.Filippo konkret olaraq onun bu sxem üzrə yol verdiyi qanunsuzluqları sadalamışdı. Ondən öncə isə “Liberation” nəşri də sensasion sayıla biləcək ittihamlarla çıxış etmişdi və Lyayenin partiyadaşı Markus Piperi Avropa Komissiyasında kiçik və orta müəssisələr üzrə müşavir postuna təyin etməsi ilə bağlı bir sıra faktları açıqlanmışdı. Bildirilmişdi ki, AK prezidenti bu postu öz korrupsiya əməllərini reallaşdırmaq üçün təsis edib. Posta təyinatı da yaxın ətrafındakına verməklə ona aya 20 min avro maaş təyin edilmişdi. Bunun ilk hal olmadığı vurğulanırdı - Ursula Fon der Lyayenin öz yaxın dostlarından, xüsusən də alman soydaşlarının komissiyada rəhbər postlara təyin edilməsinə çalışması barədə başqa misallar

da qəzet səhifəsində yer almışdı.

Qeyd edək ki, bu fakt

Ursula Fon der Lyayen haqqında qısa zamanda ortaya çıxan ikinci qalmaqallı korrupsiya faktı idi. Ondən öncə isə Avropa İttifaqı Prokurorluğunun (EPPO) Belçika prokurorluğunun Avropa Komissiyasının (AK) rəhbəri Ursula Fon der Lyayena qarşı Amerikanın Pfizer şirkətindən koronavirus peyvəndi alması ilə bağlı cinayət işini ölə keçirdiyi məlum olmuşdu. “Politico” nəşrinin yazdığına görə, məsələ ilə bağlı Belçikanın hüquq-mühafizə orqanlarının əməkdaşına istinad edilmişdi. Bildirilmişdi ki, Avropa Komissiyasının rəhbəri ilə Amerikanın Pfizer şirkətinin baş direktoru Albert Bourla yazışmalarını üzə çıxarmışdı - bildirilirdi ki, bu yazışma peyvənd alınması ilə bağlı tarixin ən bahalı müqaviləsi bağlanmadan əvvəl həyata keçirilib. Nəşr qeyd etmişdi ki, müqavilənin dəyəri 35 milyard avroya çatırdı. AK rəhbəri isə danışıqlar prosesinə “birbaşa təsir” etməkdə şübhəli bilinirdi - çünki alınmış peyvəndlərin sayı ehtiyacları xeyli üstələyirdi. Aİ-nin peyvənd ehtiyacları 1,8 milyard doza təşkil etdiyi halda, bu qədər “geniş miqyaslı”nın imzalanmasının məntiqi açıqlaması yox idi.

Təbii ki, baş verənlər, korrupsiya nərdivanının bu qədər “coxsaylı” pillələrə malik olması bu təsisatla bağlı fikirlər yaratmaqda yanaşı, qurumun verdiyi qərarların və ya qəbul etdiyi qətnəmələrin də məhz rüşvətlə hazırlandığını deməyə əsas verir. İllərdir ki, Azərbaycan qarşı heç bir hüquqi ölcüyə sığınmayan qərar tomonunda mövqə sərgiləyən Avropa parlament üzvlərinin əksəriyyəti erməni lobbisinin qanadları altına sığınır. Maddi yardım qarşılığında erməni lobbii üzvlərinin “dəyənəyi”nə çevrilmiş bu “parlamentarilər” həmin lobbii üzvlərinin “dirijor çubuğu” ilə də idarə olunur. Azərbaycana qarşı çağırışların daimi “səsləndiricisi” olan deputatlar erməni lobbisinin pulu ilə işləyir - maliyyələşməsinin ərsasında Brüsseldə yaşayan erməni əsilli Kaspar Karapetyan dayanır. Maraqlı nüanslardan biri korrupsiya faktı ilə həbs edilməsi Eva Kailinin həbsinə qədər onun Avropa

Korrupsiya qalmaqallarında erməni izi - Karapetyan və Sirmakes...

Parlamentinin Avropa İttifaqı-Ermənistan dostluq qrupunun üzvü olması və bu çərçivədə Ədalət və Demokratiya uğrunda Ümumavropa Erməni Federasiyası (EAFJD) təşkilatı ilə sıx əlaqəlidir. Bu təşkilatın prezidenti ermənilərin “almaz imperatoru” adlandırıldığı milyarder Kaspar Karapetyandır. Karapetyan on illər boyunca Avropa Parlamentinin bir çox deputatlarının yalnız Ermənistan deyil, eləcə də Qarabağa qanunsuz səfərlərini təşkil edib. Onun xüsusilə, avroparlament üzvlərinin “Daşnaksütun” partiyasının təmsilçiləri ilə mütəmadi görüşlərini təşkil etməsi, habelə maliyyə dəstəyi göstərməsi real mənzərəni göz önündə canlandırır.

Avroparlamentarilər külli miqdarlarda rüşvət verən daha bir erməni əsilli oligarx isə Vartan Sirmakesdir. İsveçrə

vətəndaşı olan Sirmakes işğal dövründə Qarabağda bank sektoru, kənd təsərrüfatı, mədən sənayesi kimi müxtəlif sahələrdə tamamilə qanunsuz biznes fəaliyyətləri göstərərək və Azərbaycanın sərvətlərini talayaraq öz biznes imperiyasını genişləndirib. Serj Sarkisyanın Ermənistanın Marselə baş konsul təyin etdiyi Sirmakes öldürdüyü vəsaitlərdən avroparlamentarilər rüşvət və bahalı hədiyyələr şəkildə paylayaraq həm Ermənistanın, həm də şəxsi maraqlarının müdafiəsində dəstək toplamağa çalışıb.

Beləliklə, artıq AP ilə bağlı bu kimi faktların sayı artmaqdadır. Baş verənlər isə mənəvri dəstəklə aydınlaşdırılır - məlum olur ki, dünyaya “demokratiya dərzi” keçməyə çalışanların özləri korrupsiya “imtahanından” kəsiliblər...

P. İSMAYILOV

İranda Prezident seçkilərinə start verildi...

Namizədlər kimlər ola bilər?

İran İslam Respublikasının Prezidenti İbrahim Rəisinin helikopter qəzasında həyatını itirməsinin ardından ölkənin ən aktual məsələlərindən biri yeni prezident seçkiləridir. Qeyd edək ki, qanuna görə, İranda 50 gün ərzində yeni prezident seçkiləri keçirilməlidir. İranda növbədənəkar prezident seçkiləri iyunun 28-də keçiriləcək. Elan olunmuş seçki təqviminə əsasən, mayın 30-dan namizədlərin qeydiyyatı prosesinə başlanılıb. Artıq rəsmən İranda prezident seçkilərinə start verilib. Namizədlərin qeydiyyatı 5 gün davam edəcək. Bu müddət başa çatdıqdan sonra Konstitusiyanın Qorunmasına Nəzarət Şurası 5 gün ərzində namizədlərin səlahiyyətini araşdıracaq. İran daxili işlər naziri Əlirza Rəhmani Fəzli bildirib ki, bütün icra orqanlarına namizədlərin qeydiyyatına başlanılması barədə göstəriş verilib: “Hər kəsi sağlam və əxlaqa uyğun seçkilər keçirməyə dəvət edirik. Xalqa elan edirik ki, Daxili İşlər Nazirliyi, Nəzarət Şurası və parlament tamamilə sağlam, qanuna uyğun seçkilərin keçirilməsi üçün proqram hazırlayıb. Sorğuların nəticələrinə əsasən seçicilərin fəallığı 60 faiz təşkil edəcək. Mən isə fəallığın 70 faizdən çox olacağını proqnozlaşdırıram. Ümid edirəm ki, seçkilər sakit keçəcək”.

Vurğulayaq ki, İran prezidenti olmaq üçün yarışacaq şəxslərin siyahısı hələ dəqiqləşməsə də, bəzi şəxslərin bu marafona qoşulacağı artıq bəlğidir. Hətta bu dəfə İran-da prezidentlik uğrunda yarışda qadın namizəd belə görmək mümkün ola bilər.

Rəisinin xanımı da marafona qoşula bilər...

prezident seçkisinə namizədliyini irəli sürə bilər. Mühafizəkarlar Cəmilə Ələmolhuda həm həyat yoldaşının hökumətdəki yolunu davam etdirə bilməsi, həm də İranın ilk qadın prezidenti olması üçün namizədliyini irəli sürməsinə gündəmə gətiriblər. Bununla belə, qeydiyyatdan keçəcəyi təqdirdə xanım namizədin Konstitusiyanın İcrasına Nəzarət Şurasının reaksiyasını gözləməsi lazımdır. Cəmilə Ələmolhuda İranın ən nüfuzlu din adamlarından biri - Məşhəd şəhərinin İmam cüməsi Əhməd Ələmolhudaanın böyük qızıdır. Əhməd Ələmolhuda həm də İranın ali dini lideri Xameneinin Xorasan vilayəti üzrə nümayəndəsidir. Keçmiş birinci xanım hazırda Şəhid Bəheştı adına Tehran Universitetinin dosentidir. Xanım Ələmolhuda bu universitetdə ali təhsil fəlsəfəsi, İslamda antropologiya, təd-ris metodları, təhsilin idarə olunmasının nəzəri əsasları, fəlsəfi məktəblər və təhsil baxışları mövzularında dərs deyir.

O, həmçinin Şəhid Bəheştı adına Tehran Universitetində Elm və Texnologiya-nın Fundamental Araşdırmaları İnstitutunun rəhbəridir. 2013-cü ildə qurulan bu

“Azad İran”ın yaydığı məlumata görə, mərhum dövlət başçısı İbrahim Rəisinin həyat yoldaşı Cəmilə Ələmolhuda ölkədə keçiriləcək növbədənəkar prezidentliyə ən real namizəd isə hazırkı İran parlamentinin sədri Məhəmməd Bağır Qalibaf sayılır. SEPAH-a yaxın adam kimi tanınan Məhəmməd Bağır Qalibaf 1961-ci ildə İranın Xorasan vilayətinin Torqab ərazisində dünyaya gəlib. 2005-ci ildən 2017-ci ilə qədər Tehran şəhərinin meri olan Qalibaf bundan əvvəl 2000-2005-ci illərdə İranın polis rəisi və 1997-2000-ci illərdə İnqilab Keşikçiləri Qvardiyasının Hərbi Hava Qüvvələrinin komandanı olub. Tarbiat Modares Universitetinin Siyasi Coğrafiya fakültəsinin elmlər namizədi elmi dərəcəsinə qazanmış və həmin Universitetin professoru olan

Prezidentliyə ən şanslı şəxs...

Qalibaf həm də sertifikatlı pilotdur. O, hərbi karyerasına 1980-ci ildə İran-İraq müharibəsi zamanı başlayıb. O, 1982-ci ildə İmam Rza briqadasının baş komandiri olub və 1983-1984-cü illərdə Nəsr diviziyasının baş komandiri olub. Müharibə başa çatdıqdan sonra o, 1996-cı ildə İslam İnqilabı Keşikçiləri Korpusunun nəzarətində olan və SEPAH Hərbi Hava Qüvvələrinin komandiri Əli Xamenei tərəfindən təyin edilmiş “Xatəm əl-Ənbiya” mühəndislik firmasının icraçı direktoru işləyib. Dörd il sonra isə İran polisində rəhbər gətirilib - 1999-cu ildə tələbə etirazlarından sonra əvvəlki rəisin çıxarılması Qalibaf üçün tramlın

olub. Qalibaf 2005-ci il və 2013-cü il seçkilərində də namizəd kimi iştirak edib. 2017-ci ildə isə seçkiyə qatılsa da, sonradan geri çəkilib. 2020-ci ildən İran parlamentinin üzvü və rəhbəridir. O, bu vəzifədə hazırkı prezidentlik yarışına qatılmaqda hazırlaşan Əli Laricaniyə

Laricani də namizəd olacaq...

Vurğulandıqı kimi, İranda prezidentliyə namizədlər arasında adı hallanan daha bir şəxs parlamentin keçmiş spikeri, eks xarici işlər naziri və SEPAH generalı Əli Laricaniyədir. Əslən Mazandaran vilayətindən olan Laricani 1958-ci ildə İraqın Nəcəf şəhərində dünyaya gəlib. Atası dövrünün nüfuzlu din alimi olub. Laricani vəzifədə olduğu müddətdə nüvə proqramına məsul şəxs statusu da daşıyıb.

İran siyasətində bir dövr ulduzu parlayan Laricani qardaşları son illərdə kölgəyə çəkilib. Qeyd edək ki, Əli Laricaniyənin qardaşı Sadiq Laricani ali

məhkəməyə rəhbərlik edib, hazırda “Sistemin Məsləhətini Müəyyən edən” Şurasının sədridir. Bu dəfə “yaşıl işıq” yandırılsa, iddialı namizədlərdən biri də Əli Laricani ola bilər.

Professor Əhmədiqjad...

Sabiq prezident Mahmud Əhmədiqjadın da namizədliyini irəli sürəcəyi istisna edilmir. Onun hakimiyyət daxilində güclü dəstəyi yoxdur. Bununla belə, Əhmədiqjadın marafona qoşulma ehtimalı böyükdür.

Qeyd edək ki, Mahmud Əhmədiqjad 1956-cı il oktyabrın 28-də Şimali İranın Səmnan vilayətinin Gərmşar şəhərinin Aradan kəndində, nalbənd ailəsində anadan olub. Etimik mənsəbiyyəti barədə məlumatlar kəskin fərqlənir. Onun azərbaycanlı, talış, hətta yəhudi əsilli olması barədə fikirlər səsləndirilir.

2005-ci il iyul ayının 24-də keçirilmiş prezident seçkilərinin ikinci turunda qələbə qazanıb, həmin ilin avqust ayının 3-də bu vəzifədə

Məhəmməd Hatəmini əvəz edib. Prezident seçkiləri əsnasında Tehran bələdiyyəsinin başçısı olub. İxtisasca inşaat mühəndisidir və bələdiyyə başçısı olmamışdan əvvəl İran Elm və Texnologiya Universitetində müəllim işləyib. Təhsilini də burada alıb. Professor elmi dərəcəsi var.

SADIQ

Gürcüstanda baş verən son hadisələr səngimək bilmir. Hakimiyyət “Gürcü Arzusu-Demokratik Gürcüstan” partiyasının təqdim və parlamentin də qəbul etdiyi “Xarici təsirin şəffaflığı haqqında” qanun layihəsi ətrafında baş verən bir mərhələni qarşılayırıq. Sırr deyil ki, bu sənəd rəsmi Tbilisi üçün yeni siyasi mənzərə formalaşdırır. Siyasi ekspertlərin də bildirdiyi kimi, bu qanun Gürcüstanda dövlətin təhlükəsizlik amilinin güclənməsinə, dövlətə qarşı hər hansı bir təhdidin yaranmasına maneə olacaq akt kimi meydana çıxıb. Beləliklə, qanunun qəbulu Gürcüstan dövlətinin mənafeyinə uyğun sayılır. Bəs onda qanunun qəbul edilməsinə qarşı bu “direnjişin” arxasında hansı amillər dayanır?

Gürcüstan hədəfdə...

Bu dəfə Vaşinqton sanksiya anonsu verdi

Qanun kimə və nə üçün “sərf etmir”?

Diqqət yetirsək, Gürcüstanda etirazlar başlanan gündən Qərbin bu sonədə qarşı “allergik münasibət” açıq şəkildə ortadadır. Təsəvvüfi deyil ki, etirazların kövrükləməsində, daha geniş vüsət alması üçün şəraitin yaradılmasında ilk növbədə Qərbin cənfəşanlılığı gözə dəyir. Hətta bəzi məqamlarda ayrı-ayrı Avropa dövlətlərinin parlamentlərinin üzvlərini, rəsmi strukturlarının nümayəndələrini absurd sayılsa da etiraz mitinqlərində çıxış etdiyinə şahidi olmuşuq - qanunun mahiyyətindən çox onun “təbii” məsələsi təftiş edilir. Qərbin bu qədər əl-ayağa düşməsi xüsusi maraqlardan irəli gəlirmi?

Qanuna əsasən, bir il ərzində xarici mənbələrdən nağd pul və ya köçürmələr şəklində “qeyri-kommersiya gəlirinin” 20 faizindən çoxunu əldə etmiş istənilən QHT “xarici gücün maraqlarını güdən təşkilat” kimi qeydiyyatdan alınır. Qanunda konkret olaraq qeyd edilir ki, buraya 20 faizə müqavilələr üzrə əldə edilən kommersiya gəlirləri daxil deyil. Bu kimi qanunların ayrı-ay-

rı ölkələrdə analogiyaları var - hansı ki, onlarda da “xarici agent” sayılan şəxslərin fəallığı bütün səviyyələrdə hakimiyyət or-

qanlarında vəzifə tutmaq üçün namizəd olmaq, dövlət vəzifələrində işləmək, seçki komissiyalarının üzvü olmaq və seçki kampaniyalarında iştirak etmək, hətta dövlət sirri tələb edən sahədə fəallıq göstərmək, kütləvi tədbirlər təşkil etmək kimi və başqa qadaqlarla məhdudlaşdırılıb. Gürcüstanda qəbul edilən qanunun izahat bölümündə isə açıq şəkildə bildirilir ki, bu aktın məqsədi xarici təsirin şəffaflığını təmin etməkdir.

Aİ-dən sui - qəsd xəbərdarlığı...

Vurğulandıqı kimi, qanunun qəbulu ilə paralel olaraq rəsmi Tbilisiyə qarşı mövqelər daha da sərtləşir. Məsələn, artıq terrora, şantaja, açıq hədələməyə, hətta silahlı hücum təhdidinə belə əl atılır. Bu açıq faktlarla ortadadır. Belə ki, Gürcüstanın Baş naziri İrakli Kobaxidze bir müddət öncə bildirmişdi ki, onunla söhbətində Avropa komissarlarından biri onu Slovakiyanın baş nazirinin həyatına qəsd nümunəsi ilə qorxudub. Kobaxidze deyib ki, ölkəsində qəbul olunan “xarici təsir” qanununa görə verilən bu məsəli şəxsən özünə təhdid kimi qiymətləndirir. “Əminəm ki, həmin qüvvələrin Gürcüstanla bağlı planı bu dəfə də iflasa uğrayacaq. Ölkəmiz mövcud sabitliyi qoruyub saxlaya biləcək və inkişafa doğru addımlamaqda davam edəcək”, deyərək baş nazir bildirib.

Göründüyü kimi, təhdid artıq açıq kontekstdə səsləndirilir. Nümunə kimi isə Slovakiya baş naziri Fitsoya edilən sui-qəsd göstərilir - demək ki, artıq dövlətləri milli maraqlardan döndərmək üçün bütün yollara əl atılır...

ABŞ məhdudiyyətlərlə qorxudur

Bu arada, rəsmi Vaşinqton da Gürcüstanda qəbul edilmiş qanunla bağlı öz mövqeyini açıqlayıb. ABŞ Dövlət Departamentinin mətbuat xidmətinin rəhbəri Metyu Miller mətbuat konfransında ABŞ-in mövqeyini səsləndirib. Amerika hakimiyyəti hesab edir ki, Gürcüstanda “Xarici təsirin şəffaflığı haqqında” qanunun qəbulu ölkənin Avropaya inteqrasiyasına maneə olacaq. Onun sözlərinə görə, ABŞ bu addımı pisləyir. Millerin fikrincə, sənədin qəbulu Gürcüstan Avropaya inteqrasiya yolundan uzaqlaşdırıb. O, hakim

“Gürcü arzusu” partiyasının “gürcü xalqının Avro-Atlantik istəklərinə” məhəl qoymadığını vurğulayıb.

O qeyd edib ki, bütün bu hərəkətlər ABŞ və Gürcüstan arasında münasibətləri təhlükə altına qoyur. Xatırladıb ki, ABŞ dövlət katibi Entoni Blinken “Gürcüstanda demokratik prosedurlara və institutlara xələl gətirənlər” qarşı viza məhdudiyyətləri tətbiq etmək niyyətindədir.

Sanksiya məsələsinin müstəvisi isə hələ də məlum deyil - məsələn, mayın 15-də Tbilisidə səfərdə olan ABŞ dövlət katibinin köməkçisi Ceyms O’Brayn mətbuat açıqlamasında ölkəsinin Gürcüstan maliyyə və səyahət sanksiyaları tətbiq edəcəyini dilə gətirmişdi. O demişdi ki, Avropa standartlarına uyğun gəlməyən qanun layihəsi olduğu kimi saxlanılacağı təqdirdə, həmçinin dinc nümayişçilərə qarşı zorakılıq göstəriləcəyi təqdirdə ABŞ tərəfindən Gürcüstanla birinci mərhələdə maliyyə məhdudiyyətləri tətbiq ediləcək. “İkinci mərhələdə isə bu məhdudiyyətlər bütün bunlara görə məsuliyyət daşıyan şəxslərə qarşı səyahət sanksiyaları olacaq”, - O’Brayn deyib.

Gürcüstanın Baş naziri İrakli Kobaxidze isə qeyd etmişdi ki, ABŞ-nin mümkün sanksiyaları tətbiq etməsi barədə söhbətlər qeyri-ciddidir.

S.İSMAYILZADƏ

Qürubqabağı sevgi

Gerhart Hauptmanın “Günəş batana yaxın” pyesi haqqında

Henrik İbsenin Avropa dramaturgiyasında açdığı yolla gedən ən böyük sənətkarlardan biri də alman dramaturqu Hauptmandır. Emil Zolyadan başlanıb Avqust Strindberqdən keçən naturalizm ənənəsi “yeni dram”ın ən parlaq nümayəndələrindən sayılan Hauptmanın əsərləri üçün də xarakterikdir. Bir xeyli nəzm, nəsr əsəri yazmış olsa da, Hauptman dünyada əsasən dramaturq kimi tanınır. Qələmə aldığı əlliyyə qədər pyesin bəziləri mənzum dram janrında yazılıb. 1912-ci ildə əlli yaşlı böyük sənətkar ədəbiyyat üzrə Nobel mükafatına layiq görülmüş.

“Günəş batana yaxın” (“Qürubdan əvvəl”, “Qürub-qabağı” kimi də tərcümə oluna bilər) pyesi dramaturqun ən məşhur əsərlərindən biri, belə ki də birincisidir. Bu əsər Hauptmanın həm bir sənətkar, həm də müfəkkir kimi bütün gücünü ortaya qoyur. Pyesi Şekspirin “Kral Lir”inə bənzərən cəhət çoxdur, müəllif özü də baş qəhrəmanın dilindən buna açıq işarə vurur. Onun qəhrəmanı antik çağın stoisizm fəlsəfəsinə rəğbət bəsləyir, dialoqlarında qədim Roma müdrikləri Senekaya, Mark Avreliyə bir neçə dəfə istinad ələyir. Bəlğidir ki, stoiklər insanı təbiətlə həmahəng yaşamağa, tamahdan, ehtirasdan uzaq durmağa, taleyə, zərurətə boyun əyməyə, apatiya dedikləri mənəvi dinclik, sükunət, biganəlik məqamında qərar tutmağa, çıxılmaz vəziyyətə, yəni hansısa kənar səbəb üzündən bunlar alınmayanda isə yaşamağa son qoymağa çağırırdılar.

Hauptman bu əsəri 1932-ci ildə, yetmiş yaşında qələmə alıb. Onun baş qəhrəmanı Mattias Klauzenin də yetmiş yaşı var. Kral Lir bir ölkənin, dövlətin başçısıydısa, Mattias da öz biznesinin, qurduğu ticari-iqtisadi şəbəkənin padşahıdır. Yaşadığı şəhərdə, cəmi mahalda onun böyük nüfuzu, hörməti var. Klauzenin yubileyi cəh-cəlalı mülkündə təntənaqla, təntənəylə qeyd olunur. Yaxından-uzaqdan tədbirə yığın-yığın qonaq gəlir, ev bayram ovqatına bürünür.

Mattiasın dörd övladı - iki oğlu, iki qızı var. Onun sevimli xanımı üç il qabaq dünyadan köçüb. Böyük oğlu Volfqanq fəlsəfə professorudur. Volfqanqın arvadı Paula çox məkrli, təhlükəli qadındır. Mattiasın kiçik qızı Ottilyanın əri Erix Klamrot kobud, qəddar, hiyləgər, bunlarla yanaşı işbaz bir əyalət adamıdır. O, qayınatasının müəssisəsində direktor vəzifəsində çalışır. Mattiasın kürəkənindən zəhləsi gedir. Ayağını azacıq çəkən Bettina atasına da, anasının xatirəsinə də büt kimi pərəstisi ələyir. O, üç il əvvəl can üstə olan anasının qarşısında atasından müğayət olmaq, onun qayğısına qalmaq barədə öhdəlik götürüb. Ailənin, ocağın keyfini çəkmək, atasının qulluğunda durmaq bu qarımış qızın başlıca həyat amalıdır. İyirmi yaşlı sonbəşik Eqmont isə boylubuxunlu, idmançı görkəmli xoşasiyyətli bir oğlandır.

Övladlarıyla birgə Mattias da ona dörd gözəl övlad bağışlamış ömür-gün yoldaşının it-kisini çox ağır keçirir. Üstündən üç il ötsə də, kişi hələ indi-indi özünə gəlir. Bettina atasının üstündə yarpaq kimi əsir, bilir ki, onun sağlamlığı tükəndən asılıdır. Klauzenlərin ailə həkimi Şeytnits bu məsələdə Bettinanı tək buraxmır, həm pəsiyyət, həm də dostu Mattiasın səhətinə daim nəzərdə saxlayır.

Şəhərdə dedi-qodu gəzir ki, Mattias İnkən Peters adlı gənc qıza aşiq olub. Bu qız Klauzen ailəsinin şəhərqırağı mülkündə anasıyla birgə yaşayır. Onun dayısı Ebis Mattiasın bağbanıdır. Qızın atası bir neçə il qabaq türmədə özünə qəsd ələyib. Onu

saxta yolla sığorta haqqı mənimləmək üçün qəsdən yanğın törətməkdə günahlandırılıb. Kişi də özünün, ailəsinin şərafətini, namusunu qorumaq naminə canından keçib.

Onun günahsız olduğu sonradan sübuta yetirilib, di gəl, adamların ağzını yummaq, ictimai rəyi dəyişmək mümkün deyil, camaat elə dediyini deyib durub. Frau Peters qızının qəlbini qırmamaq üçün atasıyla bağlı acı həqiqəti ondan gizlətməyə çalışır. Fəqət Mattiasla İnkən arasındakı münasibətin gerçəkliyi üzə çıxandan sonra fröyleyn Peters Klauzenin gəlini Paulanın göndərdiyi anonim məktubu oxuyub hər şeydən ağah olur. Bunun ardınca qıza dalbədald təhqirlə dolu açıqcaqlar gəlir.

Bu arada Klauzenin işlər müdiri Hanefeldt Mattiasın övladları adından frau Petersin yanına gəlib onunla alverə girməyə çalışır. Şərti də belədir: xanım Peters qızı, qardaşıyla birgə klauzenlərin Polşadakı mülkünə köçüb orada məskunlaşsın, bunun müqabilində ona qırx min marka rüşvət verilir. İnkən anasından bu qədər pulu haradan aldığı soruşanda isə frau Peters qızına bir qohumundan ona miras qaldığını söyləyəcək. Hanefeldt xanım Petersə vəziyyətin ciddi olduğunu, klauzenlərin qətiyyən geri durmayacaqlarını anladır.

Qadın bilir ki, çılğın, tərs İnkən bu təklifə razılaşmayaacaq, ona görə də qızını Mattiasla ünsiyyəti kəssin deyər di-lə tutmağa çalışır. İnkən isə deyir ki, əgər Mattias onunla evlənməsə, başına güllə çaxacaq.

Aradan bir neçə ay keçmiş Klauzen ailəsi ananın ölümündən sonra ilk dəfə köhnə adəti üzrə birgə şəhər yeməyinə yığılır. Ailənin patriarxi hələ masa başına gəlməyib. Süfrəyə doqquz dəst qab-qacaq düzülüb. Kürəkən Klamrot lakey Vinterdən doqquzuncu dəstin kimdən ötrü nəzərdə tutulduğunu soruşur, Vinter bu haqda məlumatsız olduğunu deyəndə Erix o dəsti süfrədən götürməyi lakeyə əmr ələyir. Övladlar ailə məclisinə İnkənin də çağırıldığını anlaşırlar, ancaq buna inanmaq istəmirlər, atalarının belə bir addım atacağını, türmədə həyatına rüsvayçılıqla son qoymuş firiləqəncinin qızını kübar həyat keçirən övladlarıyla bir masa arxasında oturdacağını ağıllarına heç cür sığdırə bilmirlər.

Masa başına fröyleyn Peterslə birgə təşrif buyuran Mattias Klauzen məsələdən duyuy düşəndə dəli olmaq dərəcəsinə çatır. Mattias əsib-coşmaqdaykən İnkən qacib özünü eşiyə atır, qoca Klauzen onun dalınca yüyürsə də, qıza yetişə bilmir. Məclis bununla bitir ki, nəslin patriarxi övladlarını da, kürəkəni də, gəlinini də evdən qovur, üstəlik, Klamrotu tutduğu vəzifədən azad ələyir.

Qohumlar, doğmalar İnkənin Mattiasla bağlanmasında bir hiylə olduğunu düşünürlər, frau Petersin gənc qızını təmah məqsədilə bu nikahə təhrik elədiyindən, varlı kişiyə bir nəvə sındırğından şübhələnirlər. Halbuki anası cənab Klauzenin bahalı hədiyyə alıb-almadığını İnkəndən dö-nə-dönə soruşmuşdu, saf, dü-rüst İnkən də anasını heç bir bəxşiş almadığını inandırmış, bundan ötrü də içməyə məcbur olmuşdu. Fəqət ailəni, xüsusilə də gəlinlə kürəkəni buna inandırma bilməzən. Onlar özlərinə çatması sərvəti əllərində saxlamaq, heç kimlə bölüşməmək üçün nəvə desən gedirlər.

F. Uğurlu

davamı növbəti sayımızda

“Yeni Azərbaycan” qəzetinə abunə olmaq istəyənlər aşağıdakı yayım şirkətləri ilə əlaqə saxlaya bilərlər:

“Azərpoçt” MMC PDM- 0125984955, 0552004544
“Azərmetbuatıyımı” ASC - 0124411991, 0124404694
“Soma” MMC - 0125940252, 0503336969
“PressInform” MMC - 0703400100, 0504560835
“Qaya” MMC - 0125667780, 0502352343
“Qasid” MMC - 0124931406, 0124938343

F.Ş.Ruhid Hüseynov - 0124349301, 0505357898
“Türkistan Media Group” MMC – 050 241-48-23
“Region Press” MMC – 055 316-79-01
“Ziya LTD” MMC - 0124977696, 0503067744

6 aylıq abunə - 79,20 AZN
12 aylıq abunə - 158,40 AZN

Həyatımıza son qoyan küllər...

Ümumdünya Tütünlə Mübarizə Günüdür

Davamlı olaraq siqaret çəkməyin zərərindən danışılsa da, bu fakta əhəmiyyət verməyənlərin sayı yetərinə çoxdur. Nəticə isə göz önündədir: Hər il dünyada milyonlarla insan siqaret zəhərinin qurbanı olur. Hesablamalara görə, tütünün törətdiyi xəstəliklər nəticəsində hazırda dünyada hər il 8 milyondan artıq insan ölür. Onların 1 milyonu ətrafa yayılan tütün tüstüsü ilə nəfəs alan passiv tütün çəkənlərdir.

Tarixə nəzər salsaq, tütündən geniş istifadə 19 əsrin ortalarında məhz kibritin icad edilməsindən başladı, yəni siqareti yandırmaq üsulu asanlaşdı. 30 ildən sonra sənaye üsulu ilə ilk siqaret düzəldən qurğu hazırlandı və sonra siqaretlər öz “müasir” formasını aldı. Bu hadisələr tütün epidemiyasının başlanmasına təkan verdi.

Ümumdünya Səhiyyə Təşkilatının (ÜST) Assambleyası 1988-ci ildə 31 may tarixini Ümumdünya Tütünlə Mübarizə Günü elan edib. O vaxtdan dünyanın müxtəlif ölkələrində insanları tütün məhsullarından çəkindirmək məqsədilə bu tarixi gün hər il qeyd olunur. Bu gün müxtəlif global təşkilatlar, o cümlədən Birləşmiş Millətlər Təşkilatı (BMT) dünyada tütündən istifadəni azaltmaq üçün effektiv hökumət siyasətini müdafiə edir.

2030-cu ilədək...

Hazırda tütün dünyada yeganə istehlak malıdır ki, onun təsirinə məruz qalan hər kəsin sağlamlığına zərər yetirir və həyatına ciddi təhlükə törədir. Hətta BMT 2030-cu ilədək Dayanıqlı İnkişaf Məqsədlərində yoxsulluğun və aclığın aradan qaldırılması, sağlamlıq və rifah, gender bərabərliyi, iqlimin dəyişməsi ilə mübarizə, ölkələr daxili və ölkələr arası qeyri-bərabərsizliyin azaldılması kimi məqsədlərdə tütünlə mübarizə məsələləri öz əksini tapıb.

Azərbaycanda vəziyyət...

Ölkəmizdə tütünçəkən kişilərin sayının hələ də yüksək olmasına baxmayaraq, ÜST-nin hesablamalarına görə, Azərbaycanda böyükklər arasında tütüncəkmənin azalma tendensiyaları mövcuddur. Lakin bununla yanaşı, eyni dərəcədə və bəzi hallarda daha təhlükəli hesab edilən passiv tütüncəkmə göstəriciləri dünyanın əsasən inkişaf edən ölkələrində olduğu kimi Azərbaycanda da yüksəkdir. Araşdırmalara görə, Azərbaycanda məktəblilərin 10%-i nə vaxtsa siqaret çəkib. Ölkəmizdə siqaret çəkməyən yeniyetmələrin 29%-i evdə, 41%-i isə qapalı ictimai yerlərdə tütün tüstüsünün təsirinə məruz qalır. Bu faktlar ictimai yerlərdə tütüncəkməni qeyd-şərtsiz qadağan edən qanunun ciddi şəkildə icra olunması məsələsini bir daha aktuallaşdırır.

1 milyard ölüm gözlənilir...

20-ci əsrdə tütün epidemiyası dünyada 100 milyon insanın həyatına son qoydu, 21-ci əsrdə tütündən 1 milyard insanın vəfat etməsi gözlənilir. Ölkələrin səhiyyə xərclərinin artması və iş qabiliyyətli əhəlinin məhsuldarlığının azalması, insanların tütün səbəbindən itirdiyi sağlam həyat illəri, əlillik və ölüm dünyada il ərzində

1.4 trilyon ABŞ dolları həcmində global iqtisadi itkilərə gətirib çıxarır.

Qəlyan daha təhlükəsizdir?

Tütündən istifadə ilə bağlı geniş yayılmış və yanlış düşüncə var, bu da qəlyanın ən təhlükəsiz tütüncəkmə üsulu olduğuna dair iddialardır. Lakin araşdırmalara görə adı siqarete nisbətən qəlyan çəkdikdə insan orqanizmi daha çox xərçəng yaranan maddə qəbul edir və onun qanında dəm qazı 4 dəfə çox olur. Qəlyan tüstüsündə təhlükəli və zərərli kimyəvi maddələrin olması ilə o, siqaret çəkən insanlarda əmələ gələn xəstəliklərin yaranmasına səbəb olur. Tütün məmulatlarına qatılan məntəlli, nanəli və digər adların arxasında gizlənən təhlükəli kimyəvi maddələr isə sağlamlığa əlavə zərbə vurur.

Tütündən istifadə etməyənlər belə...

Bu gün tütüncəkmə göstəricisi, o cümlədən qadınlar arasında Avropa regionunda ən yüksək səviyyədədir, lakin tütün çəkmə və bu səbəbdən dünyasını dəyişən insanların böyük əksəriyyəti aşağı və orta gəlirli ölkələrdə yaşayır. Acınacaqlı faktdır ki, tütün

çəkənlərlə yanaşı, çəkməyən, lakin ictimai və iş yerlərində tütün tüstüsü ilə nəfəs almaq məcburiyyəti qarşısında duran insanlar sağlamlıqla bağlı eyni təhlükələrlə qarşılaşmaq riski ilə üz-üzə qalır. İldə 1 milyon insanın passiv tütüncəkmə səbəbindən vaxtından əvvəl dünyasını dəyişməsi ailələrin, icmaların və dövlətlərin əvəzolunmaz itkiləridir.

Reklam üçün xərclənən külli miqdarda vəsaitlər

məmulatlarının qutuları üzərində iri və aydın görünən sağlamlığa zərər barədə şəkillərin yerləşdirilməsi tədbirlərini sadalamaq olar.

İnsanları ətrafa yayılan tütün tüstüsünün təsirindən mühafizə etmək qarşıda duran əsas mühüm vəzifələrdən biridir. Bilmək vacibdir ki, tütün tüstüsünün təhlükəsiz səviyyəsi mövcud deyil və qapalı şəraitdə, hətta havalandırma sistemi olduqda belə, onun təsirini təhlükəsiz səviyyəyə endirmək qeyri mümkündür. Az siqaret çəkmək isə o demək deyil ki, sağlamlığa zərər dəymir. Tütün tüstüsünün tərkibində 7 mindək kimyəvi maddənin mövcudluğu sübut olunub. Bunlardan 250-si xüsusi təhlükəli zərərli maddədir, 70-i xərçəng xəstəliyi yaranan hesab edilir.

Yeganə BAYRAMOVA

İdman

AFFA İntizam Komitəsi “Neftçi” və “Sabah” klublarını böyük məbləğdə cərimələyib

AFFA İntizam Komitəsinin növbəti iclası keçirilib. AZƏRTAC Peşəkar Futbol Liqasının rəsmi sayına istinadən xəbər verir ki, iclasda Premyer Liqanın sonuncu - XXXVI turunda qeydə alınan qayda pozuntularına hüquqi qiymət verilib. “Zirə”-“Səbail”lə 4 futbolçusu sarı vərəqə alan hər iki klubun hərəsi 700 manat cərimə edilib. Bundan başqa, görüş bitdikdən sonra azarkeşlər tərəfindən pirotexniki vasitədən istifadə edildiyinə görə meydan sahibləri əlavə 1500 manat ziyana düşüb. Həmçinin “Səbail”in futbolçusu Valdemar Almeyda ikinci sarıdan qırmızı vərəqə aldığı üçün “denizçilər” daha 500 manat cərimə ödəyəcək. “Sumqayıt”la görüşdə 4 futbolçusu sarı vərəqə alan “Qəbələ” klubu 700 manat cərimələnib. Qarşılaşmanın 90+5-ci dəqiqəsində “gənclik şəhəri” təmsilçisinin tərcüməçisi Şahin Abdullayev matçın bərpasını ləngitdiyinə görə birbaşa qırmızı vərəqə aldığı üçün 2 oyun cəzalanıb, klubunu isə 1000 manat xərcə salıb. Görüş bitdikdən sonra meydana könər şəxslər daxil olduğuna görə “Sumqayıt” klubu əlavə 800 manat cərimə edilib.

“Sabah” matçda təcavüzkar davranışa görə birbaşa qırmızı vərəqə alan “Neftçi”nin futbolçusu Dieqo Valdes 4 oyun diskvalifikasiya edilib. “Ağ-qaralar” isə 3000 manat cərimə olunub. “Neftçi”nin artıq istefaya göndərilmiş baş məşqçisi Miodraq Bojović isə hakimləri təhqir etdiyinə görə birbaşa qırmızı vərəqə aldığı üçün 5 oyun cəzalanıb, klubunun isə 4000 manat cərimə edilməsinə səbəb olub.

Eləcə də “Neftçi” klubunun azarkeşləri tərəfindən meydana könər əşyalar atıldığına, rəqib komandanın ünvanına kütləvi şəkildə təhqiramiz ifadələr səsləndirildiyinə və pirotexniki vasitədən istifadə edildiyinə görə paytaxt klubu daha 3300 manat cərimə ödəyəcək.

Bundan əlavə, “Sabah”ın futbolçuları Kahim Parris, Con İrasabal və Abdula Xaybulaev təcavüzkar davranışa görə birbaşa qırmızı vərəqə aldıkları üçün 4 oyun cəzalanıblar. Klub futbolçuların bu addımına görə 9000 manat xərcə düşüb. Sınaq müddəti 3 ay təyin olunub. Həmçinin “Sabah” 3 futbolçusu qırmızı, 4 futbolçusu isə sarı vərəqə aldığı üçün daha 3700 manat cərimələnib.

“Turan Tovuz”-“Kəpəz” oyunu bitdikdən sonra meydana könər şəxslər daxil olduğuna görə Tovuz təmsilçisi 800 manat cərimə edilib.

Azərbaycan Kuboku: Final oyununa satılmış biletlərin sayı açıqlanıb

Futbol üzrə Azərbaycan Kubokunun final oyununa satılmış biletlərin sayı açıqlanıb.

AZƏRTAC Peşəkar Futbol Liqasının mətbuat xidmətinə istinadən xəbər verir ki, “Qarabağ” və “Zirə” komandaları arasında keçiriləcək matç 4000-dən çox biletlə satılıb. Biletlərin qiyməti 5, 10, 15 və 50 manat təşkil edir. Biletləri hər gün saat 10:30-dan 18:00-a kimi görüşün oynanılacağı “Liv Bona Dea Arena”nın, eləcə də Tofiq Bəhramov adına Respublika Stadionunun kassalarından əldə etmək olar.

Qeyd edək ki, iyunun 2-də reallaşacaq final qarşılaşması saat 20:00-da başlayacaq.

Azərbaycanın daha dörd idmançısı qrappling üzrə U-17, U-20 və böyüklər arasında Avropa çempionatında medal qazanıb

AZƏRTAC xəbər verir ki, yarışın sonuncu günündə U-20 oğlanlar arasında İqbal Əliyev (58 kiloqram) qızıl, Emil Verdiyev (62 kiloqram) bürünc mükafata sahib çıxıblar.

Qızların mübarizəsində isə no-gi versiyasında (kimonosuz) Nərin İsgəndərli (49 kiloqram) ikinci və Zeynəb Əlirzayeva (49 kiloqram) üçüncü yerləri tutublar.

Təsisçi:
Yeni Azərbaycan Partiyası
Baş redaktor:
Alqış HƏSƏNOĞLU

www.yeniazərbaycan.com
mail@yeniazərbaycan.com
Ünvan: Bakı - AZ-1000, Üzeyir Hacıbəyli - 66
Telefonlar:
598-37-76, 498-82-21
498-81-24, 498-19-84

İndeks: 67100
Lisensiya: N-B-317
Tiraj: 5690
Sifariş: 1200
“Kapital Bank” ASC-nin Nərimanov rayonu filialı
h/h - 33080019443900419109
kod - 200093
VÖEN - 1500486601

Qəzet “Yeni Azərbaycan”ın bilgisayar mərkəzində yığılıb, səhifələnilir və “Azərbaycan” nəşriyyatında ofset üsulu ilə çap edilir.

Qəzet 1993-cü ilin aprel ayından nəşr olunur.
Məsul nəvbəti:
Elbrus Cəfərlı